

POROČILO O URESNIČEVANJU LETNEGA PROGRAMA DELA Naravnega rezervata Škocjanski zatok v letu 2014

pripravili: Igor Brajnik, Bojana Lipej, Borut
Mozetič, Tadeja Oven, Bia Rakar, Nataša
Šalaja

Koper, april 2015

KAZALO

I. PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA	4
II. UVOD	5
III. POROČILO O IZVAJANJU PREDVIDENIH CILJEV IN UKREPOV V LETU 2014	8
SLADKOVODNO MOČVIRJE NA BERTOŠKI BONIFIKI	8
CILJ 1: DO KONCA MARCA 2007 USTVARITI IN KASNEJE UPRAVLJATI 12 HA ODPRTIH SLADKOVODNIH POVRŠIN IN TRSTIČJA NA BERTOŠKI BONIFIKI, PRIMERNIH ZA GNEZDENJE ČAPLJICE IN DRUGIH VRST PTIC S PODOBNIMI EKOLOŠKIMI ZAHTEVAMI, KOT TUDI ZA VODNE PTICE NA SELITVI IN PREZIMOVANJU	8
CILJ 2: DO KONCA MARCA 2007 OBLIKOVATI IN KASNEJE UPRAVLJATI 13 HA VLAŽNIH IN MOČVIRNIH TRAVNIKOV, PRIMERNIH ZA GNEZDENJE POLOJNIKA, KOT SELITVENA POSTAJA TER KOT PREZIMOVALIŠČE ZA NACIONALNO POMEMBNE POPULACIJE VODNIH PTIC, KOT STA ŽVIŽGAVKA IN RACA ŽLIČARICA	17
LAGUNA	23
CILJ 3: OBNOVITI POLNARAVNE FUNKCIJE IN POGOJE V BRAKIČNI LAGUNI Z ODSTRANITVIJO 200.000 M ³ SEDIMENTA IZ LAGUNE, OBLIKOVATI OSREDNJO POGLOBITEV IN SEKUNDARNE KANALE V LETU 2007, KI BODO OMOGOČALI PLIMOVANJE IN PRETOK VODE PO CELEM VODNEM TELESU Z NAMENOM VZPOSTAVITVE PONOVNE POVEZAVE Z MORSKIM EKOSISTEMOM TER POVEČANJA NACIONALNO POMEMBNIH POPULACIJ PREZIMUJOČIH PTIC, KOT SO LISKA, RACE IN DRUGE VRSTE, KI SE PREHRANJUJEJO S POTAPLJANJEM	23
CILJ 4: OBNOVITI, OBLIKOVATI IN POVEČATI HABITATE OB ROBU LAGUNE, IN SICER 25 HA SLANIH MULJASTIH TAL ZA RAZRAST HALOFITNE VEGETACIJE, 1,5 HA MORSKIH MOČVIRIJ Z OBMORSKIM LOČKOM IN 1 HA GNEZDITVENIH OTOČKOV BREZ VEGETACIJE DO KONCA APRILA 2007	24
CILJ 5: UPRAVLJATI ROBNE HABITATE Z NAMENOM POVEČANJA GNEZDEČE POPULACIJE BELOČELEGA DEŽEVNIKA (5-10 PAROV) IN ZAGOTOVITI USTREZNE POGOJE ZA GNEZDITEV MALE ČIGRE	26
JEZERCE	29
CILJ 6: UPRAVLJATI IN VZDRŽEVATI JEZERCE IN OBROBNO TRSTIČJE ZA GNEZDENJE 1-3 PAROV ČAPLJICE, 8-10 PAROV RAKARJEV, 6-10 PAROV SVILNIC TER DRUGIH MOČVIRSKIH PTIC	29
KAKOVOST IN KOLIČINA VODE	31
CILJ 7: IZBOLJŠATI IN VZDRŽEVATI POTREBNO KAKOVOST IN KOLIČINO VODE ZA VZPOSTAVITEV IN OHRANJANJE UGODNIH EKOLOŠKIH POGOJEV IN STATUSA HABITATOV NA OBMOČJU CELOTNEGA REZERVATA	31
OBISKOVALCI	34
CILJ 8: RAZVITI IN VZDRŽEVATI POZITIVNO PODOBO REZERVATA PRI GLAVNIH CILJNIH SKUPINAH (OBISKOVALCI, LOKALNO PREBIVALSTVO) IN PRI JAVNIH SLUŽBAH	34
CILJ 9: DO KONCA LETA 2009 ZGRADITI NAČRTOVANO PARKOVNO INFRASTRUKTURO (INFORMACIJSKI CENTER, CENTRALNA OPAZOVALNICA, OPAZOVALNI STOLP, UČNE POTI Z OPREMO, ITD.), KI BO LJUDEM OMOGOČALA KAKOVOSTNO DOŽIVLJANJE NARAVE IN JIM POSREDOVALA KLJUČNA SPOROČILA	42
CILJ 10: V LETU 2007 PRIPRAVITI VSEBINSKE PROGRAME ZA OBISKOVALCE REZERVATA IN JIH PO PRIPRAVI STALNO IZVAJATI	47
CILJ 11: VZPODBUJATI RAZISKAVE ŠTUDENTOV, DIJAKOV, DRUGIH IZOBRAŽEVALNIH SKUPIN IN RAZISKOVALNIH USTANOV V REZERVATU	49
TRŽENJE	51
CILJ 12: USTVARIJATI PRIHODEK IZ VIROV, SKLADNIH Z GLAVNIMI NARAVOVARSTVENIMI CILJI REZERVATA	51
OSTALO	53
CILJ 13: IZVAJATI NARAVOVARSTVENI NADZOR ZA ZAGOTAVLJANJE VARSTVENEGA REŽIMA IN OSTALE UPRAVLJAVSKE NALOGE V SKLADU Z ZAKONOM O NARAVNEM REZERVATU ŠKOCJANSKI ZATOK, UREDBO O KONCESIJI ZA UPRAVLJANJE NRŠZ, KONCESIJSKO POGODBO IN ZON	53
IV. PREGLED FINANČNE REALIZACIJE V LETU 2014	57

Pojasnilo k opredelitvi ciljev: Cilji izhajajo iz Odloka o programu varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 (Načrt upravljanja), zato se glasijo na celotno obdobje izvajanja Načrta upravljanja, ki je podaljšano zaradi daljših postopkov sprejema nove Uredbe o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 75/2013), ki sprejem novega načrta upravljanja predvideva v roku enega leta po sprejemu uredbe. Upravljavske strategije in ukrepi, ki so predmet tega programa in poročila, se izvajajo samo v letu 2014, vendar v širšem okviru doseganja srednjeročnih operativnih ciljev.

I. PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA

OSEBNA IZKAZNICA NARAVNEGA REZERVATA ŠKOCJANSKI ZATOK

Lokacija: leži v neposrednem zaledju mesta Koper, med mestom, pristaniščem, ter obalno hitro cesto in železnico.

Površina naravnega rezervata: 122,7 hektarjev

Lastništvo: Last RS skupaj z zemljišči s statusom javnega dobra 117,12 ha oziroma 95,49% zemljišč, last MO Koper 2 ha oziroma 1,63% zemljišč, družbena lastnina ostaja še 3,04 ha oziroma 2,48% zemljišč in lastnina fizičnih in pravnih oseb zasebnega prava 0,49 ha oziroma 0,4% zemljišč

Naselja in prebivalci na območju naravnega rezervata: 0

Razglasitve:

- **naravni rezervat**
(Uredba o naravnem rezervatu Škocjanski zatok; Uradni list RS, št. 75/2013, s katero se nadaljuje zavarovanje naravnega rezervata, prvotno razglašene z Zakonom o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok; Uradni list RS, št. 20/1998)
- **ekološko pomembno območje – EPO** (id. št. 77600)
(Uredba o ekološko pomembnih območjih; Uradni list RS, št. 48/2004 *et al*)
- **posebno varstveno območje** (območje Natura 2000; SI 5000008) in **posebno ohranitveno območje** (SI 3000252)
(Uredba o posebnih varstvenih območjih; Uradni list RS, št. 49/2004 *et al*)
- **naravna vrednota** (id. št. 1265 V)
(geomorfološka, hidrološka, botanična, zoološka in ekosistemska; Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot; Uradni list RS, št. 111/2004 *et al*)

UPRAVLJAVEC

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

Začasni informacijski center NR Škocjanski zatok

Staničev trg 16, 6000 Koper

Tel.: 05/ 62 60 370

Fax.: 05/ 62 60 369

Gsm: 051/ 680 442

E-pošta: skocjanski@skocjanski-zatok.org

Spletna stran: www.skocjanski-zatok.org, www.ptice.si

DOPPS je nevladna naravovarstvena organizacija s statusom društva, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave ter varstva okolja. Je tudi slovenska krovna ornitološka organizacija, ki širom Slovenije združuje preko 1.000 članov. DOPPS je slovenski partner svetovne zveze za varstvo ptic BirdLife International. Poslanstvo društva je varovanje ptic in njihovih habitatov z naravovarstvenim delom, raziskovanjem, izobraževanjem, popularizacijo in sodelovanjem.

Kot koncesionar za upravljanje naravnega rezervata Škocjanski zatok je DOPPS izvedel letni program dela naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2014 na podlagi določil:

- uredbe o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 75/2013), s katero se nadaljuje varstvo Škocjanskega zatoka, prvotno zavarovanega z zakonom o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 20/1998) in ki med drugim tudi določa, da se spodaj navedeni odlok o programu varstva in razvoja upošteva kot načrt upravljanja do uveljavitve načrta upravljanja na podlagi te uredbe, za kar je opredeljen rok enega leta po njenem sprejemu,
- odloka o programu varstva in razvoja Naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 (Uradni list RS, št. 83/2007),

- uredbe o koncesiji za upravljanje Naravnega rezervata Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 31/99),
- odločbe o izbiri koncesionarja št. 636-06/99-4 za Škocjanski zatok, in
- koncesijske pogodbe, podpisane med Vlado RS in DOPPS št. 252100-50-85/00 in Aneksa št. 1 k tej pogodbi.

II. UVOD

Cilji in ukrepi v poglavju III. Poročilo o izvajanju predvidenih ciljev in ukrepov v letu 2014 so navedeni v enakem vrstnem redu, kot v Načrtu upravljanja NR Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011, kar zagotavlja preglednost in primerljivost programov med leti in rezultatov celotnega obdobja izvajanja načrta upravljanja, katerega veljavnost se je zaradi dolgotrajnih postopkov pri sprejemanju nadrejenega pravnega akta – uredbe o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok – podaljšala v leto 2014.

Finančni načrt za 2014 je bil v celoti realiziran in vsa sredstva namensko uporabljena za financiranje upravljanja Naravnega rezervata Škocjanski zatok.

DOSEGANJE UPRAVLJAVSKIH PRIORITET V LETU 2014

V letu 2014 smo si pri izvajanju javne službe upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok in uresničevanju drugih zakonsko določenih nalog in nalog, ki izhajajo iz koncesijske pogodbe, zastavili naslednje glavne prioritete na ravni ciljev iz Odloka o programu varstva in razvoja Naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011, ki smo jih opredelili kot prioritete I in II. Aktivnosti v okviru prioritete I so neodložljive in pomenijo neposredno škodo pri doseganju varstvenih in razvojnih ciljev naravnega rezervata. Aktivnosti v okviru prioritete II so prav tako izjemnega pomena pri izvajanju programa, vendar se v primeru nezadostnih sredstev tiste, ki niso del projektov, lahko izvaja v letu 2015. Takšno opredelitev prioritete smo pripravili po navodilih ministrstva iz leta 2012, medtem ko prioritete na ravni ukrepov ostajajo na podlagi veljavnega načrta upravljanja določene na ukrep natančno.

PRIORITETA I

1. upravljanje habitatov, obnovljenih in vzpostavljenih v okviru obnove rezervata v letih 2006-07:

Uresničevanje ukrepov v okviru **ciljev 1-6** v smeri zagotavljanja ugodnega varstvenega statusa Natura 2000 vrst in habitatov ter ugodnega stanja naravne vrednote Škocjanski zatok (v povezavi z naslednjo točko).

DOSEGANJE PRIORITETE LETU 2014:

Osnovni namen upravljaljskih ukrepov je vzdrževati dosežene ugodne naravovarstvene parametre po obnovi (sanaciji in renaturaciji) naravnega rezervata v letih 2006-07, k čemur nas zavezuje tako domača kot tudi EU zakonodaja. V sladkovodnem delu je za vzdrževanje primerne vegetacije v prvem delu leta potekala nadzorovana paša ter upravljanje in vzdrževanje objektov za upravljanje vodnega režima. Paša je potekala po varnosti živali prilagojenem načrtu paše z uporabo v 2013 vzpostavljene nove začasne pašne infrastrukture na bolj vidni lokaciji v bližini prvega opazovališča. Kamarški konji so v tem času zaradi nedokončanih postopkov proti storilcu ostali izven rezervata, Rižana in Cabidoule na bližnji kmetiji, žrebec Barrio pa na primerni lokaciji v Italiji. Pogoji za nemoteno upravljanje habitatov v času gradnje objektov v naravnem rezervatu, ki se je začela oktobra 2014, so bili vključeni v razpisno dokumentacijo za Izvedbo objektov v NR Škocjanski zatok.

Ob sodelovanju botanika smo nadaljevali tudi z zasaditvami avtohtonih grmovnic in dreves, s čimer prispevamo tako k preprečevanju motenja živali v rezervatu, kot tudi preprečevanju širjenja invazivnih tujerodnih vrst. V brakičnem delu smo od sredine maja naprej aktivno spremljali delovanje avtomatike zaporničnega sistema, saj zaradi sovпада visokih plim in izpadov ali odklopov električne energije, zapornica občasno ni delovala, kar je v

času gnezditve zahtevalo posebno pozornost upravljavca, saj je bilo vodni nivo v teh primerih treba upravljati ročno in 24 ur dnevno bedeti nad nivoji vode, da ne bi prišlo do nenadne preplavitve gnezd varovanih vrst ptic.

2. raziskave in stalni monitoring v rezervatu:

Se izvajajo kot kazalniki za spremljanje uspešnosti obnove in upravljanja rezervata pod prvo točko in prispevajo k doseganju **ciljev 1-7**. Tudi v letu 2014 se je velika glavnina teh dejavnosti izvajala in financirala v okviru projekta AdriaWet 2000, z izjemo kartiranja habitatnih tipov.

DOSEGANJE PRIORITETE V LETU 2014:

V okviru ciljev 1-7 so opredeljeni kazalniki in tudi ukrepi za preverjanje uspešnosti renaturacijskih in upravljaljskih ukrepov, ki se izvajajo v okviru skrbno načrtovanih raziskav in rednega monitoringa območja. V okviru projekta AdriaWet 2000 smo nadaljevali in zaključili izvedbo naslednjih raziskav in monitoringa po skupnem protokolu, s katerimi smo pričeli v letu 2013:

- monitoring ptic, skupaj s ciljnimi raziskavami nekaterih vrst (npr. mokož, čapljica),
- raziskava dvoživk in plazilcev (herpetofavne) in
- raziskava kačjih pastirjev.

3. začetek gradnje in vzdrževanje obstoječe infrastrukture za obisk naravnega rezervata

Uresničevanje ukrepov, natančneje opredeljenih v okviru **cilja 9**, z zagotovitvijo čim manjšega vpliva na varovane vrste in habitate v rezervatu, pa tudi v smeri zagotavljanja dostopnosti, varnosti in izvajanja programov za obiskovalce ter s tem doseganja celotnega sklopa razvojnih ciljev naravnega rezervata.

DOSEGANJE PRIORITETE V LETU 2014:

V skladu z vsemi sprejeti pravnimi in programskimi dokumenti, ki opredeljujejo delovanje naravnega rezervata, je infrastruktura za obiskovanje območja ključna za doseganje razvojnih ciljev območja. Prispeva pa tudi k doseganju varstvenih ciljev, saj so objekti umeščeni v prostor tako, da še dodatno preprečujejo motenje živega sveta, posredno pa skozi vlogo pri izvedbi izobraževalnih in ozaveščevalnih programov prispevajo k ozaveščenosti ljudi ter družbeni sprejetosti zavarovanega območja in omrežja Natura 2000. Upravljavcu omogočajo sistem dela z in nadzora nad obiskovalci ter hkrati pomenijo tudi zagotovljeno pasivno varnost, ki na odprtem območju brez infrastrukture doslej ni bila mogoča in ki se je kot izrazit problem izkazala po napadu na kobili v juliju 2013.

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje je 28.5.2014 ponovno objavilo javni razpis za izvedbo objektov v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok z rokom za oddajo ponudb 1.7.2014. Pogodba z izvajalcem je bila podpisana septembra 2014, uvedba v delo pa je potekala 1.10.2014. Izvedba del na terenu se je s pripravljalnimi deli začela takoj po uvedbi v delo, v letu 2014 pa je bila izvedena večina zemeljskih del, globokega temeljenja, začela pa so se tudi že betonska dela na glavnih objektih.

4. priprava Programa varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok (načrt upravljanja), predvidoma za obdobje 2015–2024, in njegov sprejem na Vladi RS v roku enega leta po sprejemu Uredbe o NRŠZ ter ostali ukrepi v okviru cilja 13, predvsem **nadzor v naravi**

OBRAZLOŽITEV:

Prvi predlog Načrta upravljanja Naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2015-2024 smo pripravili do avgusta 2014 in ga posredovali v pregled na Ministrstvo za okolje in prostor ter Zavod RS za varstvo narave. Na podlagi pripomb z obeh strani smo do novembra pripravili dopolnjen predlog, ki smo ga v začetku decembra 2014 predstavili na 11. seji Odbora za Naravni rezervat Škocjanski zatok ter končno verzijo za tem oddali na pristojno ministrstvo. Predlog je trenutno v pregledovanju in dopolnjevanju pred posredovanjem v medsektorsko usklajevanje in potrditev na Vladi RS.

Med najpomembnejšimi nalogami javne službe upravljanja rezervata je nedvomno tudi zagotavljanje varstvenega režima območja skozi organizirano naravovarstveno nadzorno službo na terenu, ki jo zato ravno

tako uvrščamo med glavne prioritete kot tudi izvedbo vzdrževalnih del za zagotavljanje integritete območja. Doslej nobeden od naravovarstvenih nadzornikov v NRŠZ ni imel prekrškovnega pooblastila, zato se je Borut Mozetič v maju 2014 udeležil izobraževanja s tega področja, izpit pa je opravil 17. decembra 2014.

PRIORITETA II

1. Ukrepi v okviru **cilja 8** so namenjeni oblikovanju in vzdrževanju pozitivne podobe naravnega rezervata v javnosti. Glavnina nalog v letu 2014 se je izvajala v okviru projekta AdriaWet 2000 v sodelovanju s projektnimi partnerji, minimalni obseg dela pa je bil namenjen vzdrževanju spletne strani www.skocjanski-zatok.org ter neposrednim predstavitvam območja ključnim deležnikom in sodelovanju v Skupnosti naravnih parkov Slovenije.

2. Ukrepi v okviru **cilja 10** so namenjeni izobraževanju ciljnih skupin, predvsem šol in študentov, pa tudi drugih zainteresiranih obiskovalcev, ter razvoju izobraževalnih in interpretacijskih pripomočkov in razstav, ki so v letih 2013-14 nujni, saj gre v tem primeru hkrati za opremljanje zgrajene infrastrukture za obisk naravnega rezervata. V letu 2014 je bil končan Skupni vzgojno-izobraževalni program partnerjev projekta AdriaWet 2000, izdelani so bili načrti notranje opreme in interpretacije, izdelana je tudi Celostna grafična podoba NRŠZ, ki bo uporabljena v novih objektih in bo stopila v veljavo ob otvoritvi le-teh.

3. V okviru **cilja 11** osebje rezervata usmerja delo najetih raziskovalcev ter raziskovalno-izobraževalnih ustanov (predvsem fakultet), ki opravljajo različne raziskave oziroma študije, povezane z naravnim rezervatom. Angažma na tem področju je bil v letu 2014 minimalen.

4. Ukrepi v okviru **cilja 12** so bili usmerjeni v zagotavljanje virov za financiranje naravnega rezervata in so tudi pomemben del projekta AdriaWet 2000, v okviru katerega smo skupaj z italijanskimi partnerji na podlagi analiz stanja območij in priložnosti ter uspešnih primerov razvili nov model upravljanja območij, v okviru katerega je bil pripravljen tudi del načrta upravljanja. Tudi v letu 2014 smo spremljali že vzpostavljene vire lastnih prihodkov (sponzorstva, donacije, lokalni razpisi), iz tega naslova smo pridobili sofinanciranje s strani MO Koper v višini 1.200 eur.

V letu 2014 smo uresničevali dva mednarodna projekta (AdriaWet 2000 in Simarine-Natura – glej ukrep 13.3.), ki sta bila sploh v času javnofinančne krize izjemno pomembna pri zagotavljanju pomembnega deleža finančnih sredstev za upravljanje NR Škocjanski zatok. V veliki meri sta namreč prispevala tudi k financiranju izvajanja javne službe, saj le 15-20% aktivnosti obeh projektov v letu 2014 ni bilo mogoče vključevati neposredno v okvir javne službe, vsekakor pa v pomembno nadgradnjo le-te, prinašata pa kar 30% potrebnih sredstev za izvedbo programa.

III. POROČILO O IZVAJANJU PREDVIDENIH CILJEV IN UKREPOV V LETU 2014

Sladkovodno močvirje na Bertoški bonifiki

Cilj 1: Do konca marca 2007 ustvariti in kasneje upravljati 12 ha odprtih sladkovodnih površin in trstičja na Bertoški bonifiki, primernih za gnezdenje čapljice in drugih vrst ptic s podobnimi ekološkimi zahtevami, kot tudi za vodne ptice na selitvi in prezimovanju

Upravljalne strategije

1.1. Dokončanje izvedbe gradbenih in vzdrževalnih del za oblikovanje območij s stalno vodo in sestoji trstičja na Bertoški bonifiki

Strategija je izvedena, ukrepov v 2014 nismo načrtovali.

1.2. Vgradnja zapornic in drugih vodno-gospodarskih objektov z možnostjo popolne občasne izsušitve območja (dopolnitev)

Ukrepi

- Vgradnja vseh drugih potrebnih cevi, zapornic, sifonov in drugih vodno-gospodarskih objektov

Ukrepi so namenjeni doseganju optimalnega vodnega režima na območjih globoke vode s trstičjem. Postavitev enostavnega zaporničnega sistema na jarku 9 se zaradi javno-finančne krize zamakne do zagotovitve sredstev za njegovo izvedbo.

Za zagotavljanje dolgoročnega tesnjenja smo v letu 2014 načrtovali sanacijo dveh lesenih zapornic na obrobni jarkih 1 in 2, desno in levo od glavne tablaste zapornice za dovod sladke vode na območje sladkovodnega dela rezervata, in sicer z izvedbo betonskega praga pod njima ter na brežini obeh jarkov. Ukrep na obrobni jarku 1 (izvedba betonskega praga in betonskih kril za vgradnjo vodil enostavnih lesenih zapornic) smo v okviru vzdrževalnih del izvedli v novembru 2014. Na obrobni jarku 2 ukrepa nismo izvedli zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Kljub temu nam nova zapornica na obrobni jarku 1 v povezavi s sifonom 2 na končnem delu obrobne jarka 2 omogoča ločeno upravljanje vodnega režima na območju vlažnih in močvirnih travnikov pred opazovalnicama 1 in 2.

1.3. Oblikovanje vsaj 4 ha trstičja

Strategija je izvedena, ukrepov v 2014 nismo načrtovali.

1.4. Upravljanje trstičja - ohranjanje primerne strukture

Ukrepi

- Nadzor in upravljanje sestojev trstičja in rasti vrbovja

Na območju trstičja v letu 2014 vrbovja po planu nismo sadili. V januarju in februarju smo pašne živali s pomočjo električnega pastirja, ki smo ga v avgustu 2013 postavili med na območju med opazovališčem 1 in 2 pašno živino večinoma zadrževali na območju pred opazovališčem 1, kjer smo postavili tudi dodatni nadstrešek. V začetku marca smo po izkušnjah iz prejšnjih let določene predele s trstičjem na severnemu delu Bertoške bonifike zaščitili s prenosnim električnim pastirjem in pašo usmerili na predele pred opazovalnicama 3a in 4. Konec aprila smo prenosnega pastirja odstranili in ponovno odprli prehod tudi na območje vlažnih in močvirnih travnikov južnega dela Bertoške bonifike ter pašnim živalim omogočili pašo pa celotnem območju sladkovodnega dela rezervata.

V prvi polovici avgusta smo opravili pregled stanja razraščanja trstičja po celotnem sladkovodnem delu naravnega rezervata in pripravili načrt košnje in mulčanja. Mulčanje na območju z globoko vodo in trstičjem smo opravili v prvi polovici septembra, v začetku oktobra pa smo zaključili tudi s košnjo in mulčanjem na območju vlažnih in močvirnih travnikov. Zaradi začetka gradnje objektov v naravnem rezervatu v oktobru območja nismo ponovno napolnili na maksimalen jesensko-zimski nivo. Preplavili smo le manjše območje vlažnih in močvirnih travnikov jugozahodnega sladkovodnega dela naravnega rezervata pred opazovališčem 2. Postavili smo tudi začasno ograjo z električnim pastirjem, ki poteka vzdolž jarka 2 ter tako onemogočili prehod pašnim živalim na območje kjer so se začela gradbena dela.

Na celotni površini sladkovodnega dela rezervata smo v novembru in decembru obrezali tudi v prejšnjih letih zasajeno vrbovje.

- Vzdrževanje določenega vodnega režima na območju trstičja

Od oktobra 2013 do začetka aprila 2014 smo na območjih večjih sestojev trstičja vzdrževali maksimalno globino vode (jesensko-zimsko vodostaj). V tem obdobju smo skušali zagotoviti čim bolj stabilen vodostaj brez večjih nihanj (po možnosti manj kot 10 cm). Ustrezne nivoje smo vzdrževali z dotokom sladke vode iz Rižane in upravljanjem lesenih zapornic na začetnih delih obrobni jarkov 1 in 2. V začetku aprila smo maksimalni projektirani vodostaj znižali za 20 do 30 centimetrov ter zagotavljali stabilen vodostaj v gnezditvenem obdobju.

Konec julija oziroma v začetku avgusta smo začeli gladino vode postopno zniževati, tako da smo do srede avgusta dosegli zeleni poletni nivo. Nato smo od sredine avgusta do sredine septembra na območju trstičja vzdrževali minimalno globino vode, ponekod pa smo trstičje tudi popolnoma izsušili za potrebe košnje oziroma mulčanja. Po opravljenih upravljaljskih delih (košnja, mulčanje ter čiščenje jarkov in odstranjevanje biomase), zaradi predvidenega začetka zemeljskih del na območju bodočega centra za obiskovalce, na območju trstičja nismo vzpostavili jesensko-zimskega vodostaja.

Na območju sladkovodnega trstičja v »trikotniku« smo tekom celega leta vzdrževali maksimalni nivo vode; le v začetku septembra smo nivo vode na obravnavanem območju za kratek čas znižali na minimum in ga že konec septembra ponovno napolnili na maksimalni nivo s svežo sladko vodo.

1.5. Upravljanje območij s stalno vodo in z otoki

Ukrepi

- Čiščenje dovodnih jarkov

Podrobnejši pregled jarkov na območju Bertoške bonifike smo opravili v začetku avgusta. Pri pregledu smo ugotovili, da zamuljenost in zaraščenost osrednjega jarka ter obrobni jarkov 1, 2, 3 in 4 ni prekomerna in

vegetacija bistveno ne vpliva na pretoke in kroženje vode. Kljub temu smo z dna osrednjega in obrobnih jarkov ročno odstranili večji del odmrle biomase.

Vzdrževalna dela pri čiščenju ostalih jarkov (košnja robov in brežin) na območju sladkovodnega dela rezervata pa smo v času poletne osušitve območja izvedli z uporabo lastnega traktorja z bočnim mulčerjem. Po opravljenem mulčanju smo pregledali tudi stanje prehodov za pašno živino in najeli storitev manjšega bagra za popravila in tekoče vzdrževanje dna jarkov v skladu s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (POV), Inženiring za vode, 2007. Hkrati smo s pomočjo najetega manjšega bagra očistili in poglobili tudi mlake ob krožni učni poti ter z brežin jarkov odstranili vse grme tujerodne amorfe. V sklopu teh aktivnosti so bila opravljena naslednja redna vzdrževalna dela:

- čiščenje cevnih propustov na jarkih 5, 6 in 7 ter splaniranje izkopanih usedlin;
- čiščenje jarka 5 po celotni dolžini (220 m), vzdrževanje nivelete jarka 5 ter splaniranje usedlin odstranjenih iz profila jarka;
- dovoz in vgrajevanje grobega tampona ureditev prehoda za traktor in pašne živali na jarku 4;
- ureditev prehoda za pašno živino na jarku 5 in jarku 6;
- dovoz in vgrajevanje grobega tampona ter ureditev prehoda za traktor in pašne živali do nadomestnega nadstreška za pašne živali;
- čiščenje končnih delov jarkov in vzdrževanje nivelete na jarkih 8, 9, 10, 11, 12 in 13 ter splaniranje usedlin odstranjenih iz profila (po potrebi odvoz izkopanih usedlin na deponijo);
- čiščenje cevnih prepustov na jarkih 8, 9, 10, 11, 12 in 13 ter splaniranje izkopanih usedlin;
- čiščenje jarka 9 po celotni dolžini (300 m), vzdrževanje nivelete jarka 9 in razplaniranje usedlin odstranjenih iz profila jarka;
- izvedba betonskega praga in betonskih kril ter vgradnja vodil enostavnih zapornic na obrobem jarku 1.

Slika 1: Prikaz jarkov in objektov za urejanje vodnega režima v naravnem rezervatu

Program rednih vzdrževalnih del smo izdelali na podlagi terenskega ogleda, ki smo ga opravili na začetku septembra. Obseg načrtovanih aktivnosti smo zaradi znižanja finančnih sredstev za najem zunanjih izvajalcev skrčili le na nujno potrebne ukrepe.

Na glavnem dovodnem jarku smo spremljali stanje vodnih grabelj in jih redno čistili. Redno smo čistili tudi vodne nanose na prelivnem objektu na Ari in s tem omogočali stalen dotok sladke vode v akvatorij brakičnega dela rezervata.

Čiščenje vseh jarkov na območju sladkovodnega dela rezervata smo opravili s primerno mehanizacijo (košnja robov ter čiščenje sedimenta in rastlinskega materiala) v poletnem času (avgust-september). Čiščenje dna struge in brežin izvajamo v skladu s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (POV), Inženiring za vode, 2007.

- Redno vzdrževanje zapornic in spremljevalnih struktur

Nadzorniki redno pregledujejo vse zapornice, sifonske pipe, jarke in nasipe ter nadzorujejo njihovo delovanje. Morebitne manjše napake redno odpravljajo, na večje pa pravočasno opozorijo strokovnega vodjo rezervata. Dela opravljamo v okviru naravovarstvenega nadzora in v skladu s POV.

Pri vseh prepustih z zapornicami je obratovanje ročno, brez avtomatike. Pri preventivnem vzdrževanju zaporničnih objektov (prag na Ari, prepusti z zapornicami) smo v letu 2014 izvedli naslednje aktivnosti:

- pregledali, da v območju objektov ni nanesenega materiala (npr. vejevje) – enkrat mesečno
- dvignili oz. spustili zapornico – enkrat mesečno
- namazali vodila, zamenjali mazivo – enkrat letno
- vzdrževanje po navodilih proizvajalca

V marcu smo v skladu s POV opravili tudi redni letni servis zaporničnega sistema na morskem kanalu. Vodila na tablastih zapornicah smo namazali v času poletne osušitve sladkovodnega dela rezervata.

V Dnevnik obratovanja in vzdrževanja poleg rednega upravljanja v skladu s Programom varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 (Načrtom upravljanja) vpisujemo tudi vzdrževalna dela v skladu s POV.

- Upravljanje vodno-gospodarskih objektov za zagotavljanje določenega vodnega režima

Glej točko 1.4. Upravljanje s trstičjem - ohranjanje primerne strukture: Vzdrževanje določenega vodnega režima na območju trstičja.

- Nadzor zaraščanja niza otočkov na območju plitve vode in čiščenje vegetacije po potrebi

Zaraščanje niza otočkov na območju plitve vode severnega dela Bertoške bonifike smo od začetka marca do konca aprila nadzorovali z usmerjeno pašo, v maju pa smo odprli tudi prehod na vlažne in močvirne travnike južnega dela Bertoške bonifike ter s tem pašnim živalim omogočili pašo pa celotnem območju sladkovodnega dela rezervata.

V začetku oktobra smo vse površine na območju plitve vode pokosili in zmulčali, saj samo z pašo ni mogoče v celoti nadzirati zaraščanja teh predelov. V tem času smo čredo pašnih živali preselili na območje vlažnih in močvirnih travnikov južnega dela Bertoške bonifike v začasno ogrado z električnim pastirjem, ki smo jo postavili zaradi začetka gradnje objektov v naravnem rezervatu.

V okviru rednih vzdrževalnih del smo nekoliko s pomočjo najetega bagra utrdili otočke ter oblikovali položnejše brežine le teh, ki nam bodo v prihodnjih letih omogočale lažjo izvedbo mulčanja območja plitve vode z nizom otočkov.

- Košnja in mulčanje zaraščajočih se predelov

V letu 2014 smo košnjo in mulčanje obravnavanega območja predvidoma opravili v času znižanja vodostaja oziroma osušitve obravnavanega območja v prvi polovici septembra.

- Monitoring Are na območju izven rezervata

V okviru naravovarstvene službe smo v marcu, juniju in oktobru pregledali strugo Are gorvodno do zaporničnega sistema pri Turku. Večjih posebnosti nismo opazili. Ob vsakem znižanju gladine vode v Ari smo obvestili rečnega nadzornika, ki je v primeru zadostnega vodostaja v Rižani povečal dotok sladke vode v Aro prek zaporničnega sistema pri Turku. Stanje zaporničnega sistema pri Turku in vodostaj v Rižani smo preverjali vsaj enkrat mesečno.

1.6. Upravljanje morskega močvirja na območju trikotnika

Ukrepi v letu 2014 niso bili predvideni.

1.7. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo

Ukrepi

- Monitoring ptic na celotnem območju naravnega rezervata

Monitoring ptic v Škocjanskem zatoku dalje poteka po metodologiji, ki jo uporabljamo od leta 2008 in ga v takšnem obsegu izvajamo v celotnem rezervatu, tako da spodaj navedeni opis velja tudi za ukrepe monitoringa ptic v okviru ostalih strategij. Tako pridobljene podatke sproti vnašamo in obdelujemo v bazi, ki jo vodimo s pomočjo programske opreme Wildlife Recorder, ki omogoča uporabniku prijazno hranjenje in obdelavo podatkov monitoringa.

V maju in juniju smo s pomočjo programske opreme ArcGis vnesli podatke kartirnih popisov in posebnih popisov gnezdičk NRŠZ ter akustičnih popisov čapljice in mokoža za obdobje od 2011 do 2013 ter začeli z obdelavo podatkov za potrebe priprave Načrta upravljanja Naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2015 -2024.

Monitoring ptic je v času poročanja potekal po naslednjih sklopih:

1) Tedenski popis (zbirni obrazec, sestavljen iz tedenskega in dnevni obrazcev za obdobje enega tedna – heptade):

- Totalni popis - izvaja se enkrat tedensko po vseh popisnih površinah (tedenski obrazec):

- o Laguna: A in B; območje A zavzema predel izlivnega dela stare struge Badaševice in laguno do linije »Rtiček« – stik Jezerce/Laguna; območje B zavzema ostali del lagune vključno z morskim kanalom in izlivnim delom Are;
- o Jezerce: območje vodne površine Jezerca in kopnega dela rezervata do izlivnega dela Are;
- o Bonifika: C, D, E in F; območje C in D zavzema vlažne močvirne travnike južnega dela bonifike (opazovalnici 1 in 2); območje E zavzema predel sladkovodnega močvirja z globjo vodo na severnem delu

bonifike (opazovalnici 3a in 4); območje F zavzema predel sladkovodnega močvirja s trstičjem v »trikotniku« (opazovalnica 3b);

o Ara: območje struge Are z obrežjem znotraj meje rezervata vključno s pasom grmovne in drevesne vegetacije ter trstičja na levem bregu izlivnega dela Are.

- Dnevni popisi – naključno dnevno zbiranje podatkov (dnevni obrazec) na zgoraj opisanih popisnih površinah med opravljanjem naravovarstvenega nadzora.

2) Gnezditev:

Kartirni popisi (za vsak popis se podatke vnaša v svoj zemljevid – orto foto posnetek)

- Laguna: podobmočji A in B (čigre, beločeli in mali deževnik, galebi, polojniki) – začetek in konec maja, sredina junija, sredina julija (4x v sezoni);
- Jezerce: sredina maja, sredina junija (2x v sezoni) – pregled s kanujem + 2x transekt (za pevke) po Parancani do izlivnega dela Are;
- Ara: 4x v sezoni;
- Bonifika: podobmočja C, D, E in F 4x v sezoni; priložnostno zbrani podatki v okviru dnevnih in tedenskih popisov).

3) Posebni popisi:

- mali ponirek (*Tachybaptus ruficollis*) - enkrat letno popis s kanujem na območju Bonifike;
- zelenonoga tukalica (*Gallinula chloropus*) - enkrat letno popis s kanujem na območju Bonifike;
- čapljica (*Ixobrychus minutus*) - popisi s pomočjo predvajanja posnetka (tri- do štirikrat v času od maja do konca julija);
- mokož (*Rallus aquaticus*) - popisi s pomočjo predvajanja posnetka (trikrat v času od začetka aprila do sredine junija; enkrat mesečno v času od avgusta do vključno marca).

4) Obročkanje:

Poteka po metodologiji, ki jo uporabljajo v Deželnem naravnem rezervatu Izliv Soče v Italiji v koordinaciji Biološke postaje Isola della Cona.

- Vzpostavitev obročarske postaje za spremljanje ptic na selitvah in vzpostavitev metodologije spremljanja, ki bo poenotena z ostalimi severnojadranskimi mokrišči zaradi primerljivosti podatkov (velja za celotno območje rezervata)

V sodelovanju s Prirodoslovnim muzejem Slovenije in Krajinskim parkom Sečoveljske soline smo v letu 2011 za potrebe raziskav gnezditve navadne čigre (*Sterna hirundo*) in polojnika (*Himantopus himantopus*) na območju naravnega rezervata Škocjanski zatok začeli z označevanjem obeh vrst s posebej zanje izdelanimi barvnimi obročki s kodo. Za obe vrsti smo uporabili barvne obročke s kodami, ki so bili s strani koordinatorske organizacije International Wader Study Group (IWSG Colour-Marking Register) dodeljeni KPSS in NRŠZ.

V letu 2013 smo nameravali pridobljeno obročkovsko shemo razširiti še na beločelega in malega deževnika (*Charadrius alexandrinus*, *C. dubius*), vendar smo se na podlagi razgovorov z nacionalnim koordinatorskim iztokom Škornikom in predstavniki IWSG odločili, da glede na število gnezdečih parov obeh vrst nadaljujemo le z označevanjem navadne čigre in polojnika. V ta namen smo v letu 2014 naročili 400 novih barvnih obročkov za navadno čigro, saj so stari že pošli.

V maju in juniju 2014 smo na brakičnem delu naravnega rezervata opravili 6 terenskih dni. S pomočjo kanuja smo pregledali vse gnezditvene otočke in robne habitate ter popisali gnezda labodov grbcev (2 gnezdi), malih deževnikov (10 gnezd), rdečenogih martincev (10 gnezd), polojnikov (35 gnezd), navadnih čiger (56 gnezd), rumenonogih galebov (3 gnezda). Na območju NRŠZ smo v letu 2014 potrdili tudi gnezdenje 2 parov male čigre.

V letu 2014 nam je uspelo z barvnimi obročki označiti 63 mladičev navadne čigre. Tudi letos smo od nacionalnega koordinatorja za barvno obročkanje Iztoka Škornika dobili informacijo o petih novih najdbah navadnih čiger, ki sta bile obročkane v NR Škocjanski zatok, in sicer:

- navadna čigra; koda SJT, opazovana 03.08.2014, Punta Spigolo, Isonzo; obročkana 19.07.2012 v NRŠZ;
- navadna čigra; koda SFZ, opazovana 24.08.2014, Punta Spigolo, Isonzo; obročkana 23.05.2012 v NRŠZ;
- navadna čigra; koda SEU, opazovana 24.08.2014, Punta Spigolo, Isonzo; obročkana 31.05.2011 v NRŠZ;
- navadna čigra; koda SYL, opazovana 24.08.2014 in 21.08.2014, Punta Spigolo, Isonzo; obročkana 18.06.2014 v NRŠZ;
- navadna čigra; koda SHL, opazovana 13.10.2014, Baisse de Cinq Cents, Camargue; obročkana 28.05.2012 v NRŠZ.

Od leta 2011 smo na območji NRŠZ z barvnimi obročki opremili že 223 osebkov navadnih čiger, od katerih je bilo 15 osebkov opazovanih na izlivu Soče (25 km), 2 osebka v zalivu Polje pri Ankaranu (3 km), 2 osebka v solinah La Tapa, ki so del naravnega parka Bahía de Cádiz v Španiji (1950 km) ter 1 osebek v Baisse de Cinq Cents, Camargue v Franciji (751 km).

- Ustanovitev ornitološkega observatorija Škocjanski zatok

Aktivnosti v letu 2014 niso potekale, ustanovitev ornitološkega observatorija v okviru Naravnega rezervata Škocjanski zatok pa je začasno preložena, predvsem zaradi predvidene gradnje infrastrukture za obisk na območju rezervata ter prevelikega kadrovskega vložka, ki bi ga moral DOPPS vložiti v začetni fazi vzpostavitve ornitološkega observatorija.

- Nadgradnja metodologij, protokolov in začetek priprave spletnega portala za predstavitev rezultatov (projekt AdriaWet 2000)

V letu 2013 smo v okviru projekta AdriaWet 2000 skupaj s projektnimi partnerji pripravili skupni protokol za monitoring in ohranjanje biotske raznovrstnosti ter začeli s testiranjem protokola ter vzpostavitev skupne baze podatkov monitoringa na vseh projektnih območjih. Metodologijo smo v letu 2013 nadgradili še s protokoloma spremljanja stanja mokoža (*Rallus aquaticus*) v gnezditvenem obdobju ter v času selitve in prezimovanja in čapljice (*Ixobrychus minutus*) v gnezditvenem obdobju.

V skladu s skupnim protokolom spremljanja stanja smo pripravili program monitoringa ptic ter v letu 2014 izvedli naslednje popise:

- 4 kartirne popise gnezdičk: popise smo opravili na celotnem območju naravnega rezervata,
- 6 posebnih popisov gnezdičk (mali ponirek, čapljica, labod grbec, mlakarica, zelenonoga tukalica, liska, rakar, srpična trstnica, svilnica...) sladkovodnega dela rezervata na Bertoški bonifiki (popisna območja C, D in E),
- 7 akustičnih popisov mokoža in čapljice; popise smo s predvajanjem posnetka na popisnih točkah izvajali na celotnem območju naravnega rezervata,
- 53 tedenskih popisov celotnega območja NR Škocjanski zatok,
- 110 dnevni naključni popisi.

V okviru rednega spremljanja stanja avifavne NR Škocjanski zatok, ki ga od leta 2001 izvajamo po celotnem območju NRŠZ, smo opravili:

- več kot 700 tedenskih popisov in več kot 2000 dnevni popisov,
- 62 kartirni popisov gnezdičk in 196 posebnih popisov gnezdičk.

V bazo WildLife Recorder smo vnesli več kot 60.000 podatkov ter v tem obdobju evidentirali 244 vrst ptic.

1.8. Raziskave in monitoring ostalih živalskih skupin

Ukrepi

- Sistematične raziskave različnih skupin in redno spremljanje stanja najpomembnejših skupin

V letu 2014 smo načrtovali zgolj raziskave v okviru projekta AdriaWet 2000, saj finančna situacija ni dovoljevala izvedbe drugih raziskav in monitoringa, ki bi jih financirali iz koncesijskih sredstev. Poleg rednega monitoringa ptic smo se osredotočili na raziskave in monitoring najpomembnejših skupin, opredeljenih v skupnem protokolu monitoringa projekta, in sicer:

- dvoživk in plazilcev oziroma herpetofavne (izvedel Zavod Symbiosis) in
- kačjih pastirjev (izvedel ProNatura, Matjaž Bedjanič s.p.).

Z izvedbo raziskav in monitoringa dosegamo pričakovane rezultate, in sicer:

- vpogled v trenutno stanje favne in tujerodnih vrst,
- primerjava s stanjem pred obnovo rezervata (za skupine, za katere obstajajo podatki),
- predlog vzdrževanja in eventualne optimizacije habitatov z vidika ciljnih skupin,
- predlog monitoringa ciljnih skupin ali izbranih vrst v naslednjih letih in poznavanje stanja za skupine, ki jih spremljamo v letih 2013-14.

Raziskave in redno spremljanje najpomembnejših skupin bomo spodbujali tudi v bodoče, s ciljem pridobitve čim bolj celovitega pregleda favne na območju rezervata in predstave o njeni dejanski biotski pestrosti in varstvenem pomenu (glej Cilj 11).

1.9. Pregled stanja habitatnih tipov

- Popis vseh habitatnih tipov

V letu 2014 smo ponovili popis habitatnih tipov, ki kaže uspešnost širjenja ustvarjenih habitatnih tipov na podlagi primerjave z rezultati prejšnjih popisov. Pregled stanja habitatnih tipov je botanik izvedel v maju in juniju 2014, v nadaljevanju pa na podlagi doslej pridobljenih podatkov predstavljamo kratek povzetek razvoja habitatnih tipov (HT) po zaključku projekta LIFE - Obnova in ohranjanje habitatov in ptic v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok oziroma po začetku dejanskega upravljanja novo vzpostavljenih habitatov sladkovodnega dela NRŠ v 2007:

- Leta 2008 so prevladovali sestoji trsta, ruderalne združbe, združbe širokolistnega in ozkolistnega rogoza ter blatna tla občasno stoječih voda. Ker je bilo območje sladkovodnega dela rezervata v preteklosti kmetijsko zemljišče, se je tudi sukcesija (zaraščanje) odvijala postopno. Torej so se vsa območja, ki so bila občasno presušena (enkrat letno v času poletne suše) hitro zrasla s sestoji trsta in obeh vrst rogoza. Stoječe vode so bile na začetku brez značilne vodne vegetacije, zato je bil v prvih dveh letih po obnovi v času presušitve prisoten HT blatna tla. Tudi trstičja so bila le sestoji trsta brez značilnih spremljevalnih vrst.
- Leta 2009 so se začele odvijati tudi spremembe v sestavi rastlinskih združb. Še vedno so prevladovali osiromašeni sestoji trsta, širokolistno in ozkolistno rogozovje in ruderalne združbe, le mestoma so se začele spontano pojavljati tudi značilne močvirske vrste. Med prvimi podlesni šaš, obmorska srpica (*Bulboschoenus maritimus*), močvirska sita, bleščečepodno ločje (*Juncus articulatus*) in pokončni ježek. Med zakoreninjeno podvodno vegetacijo stoječih sladkih voda se je prva pojavila lasastolistna vodna zlatica in plavajoči dristavec. V prvih letih je bilo v stoječih vodah precej nitastih zelenih alg, ki uspevajo v evtrofnih razmerah.
- Po četrtem letu upravljanja (2011) se je vegetacija razvila do današnje podobe. Nekdaj le vrstno osiromašeni sestoji trsta so se razvili v prava trstišča s značilnimi spremljevalnimi vrstami, ki mestoma

celo dominirajo nad trstom. Obmorska srpica, ki je bila sprva le na nekaj mestih, se je razširila po celotnem rezervatu in ponekod tvori čiste sestoje. Isto velja za jezerski biček, ki uspeva v malo globji vodi kot srpica. Rogozovja v obliki čistih sestojev, ki so prva leta prevladovali na velikih površinah, so povsem izginila in se danes pojavljajo le še mestoma med drugimi sestoji. Glavni razlog za to so nutrije, ki se prehranjujejo s korenikami polnimi škroba. Poleti ta pojav ni opazen, a v času mirovanja vegetacije (pozimi), so korenike rogoza odlični vir hrane za te velike glodavce. Tako so skoraj neopazno izginila rogozovja; podobno se je zgodilo tudi s sestoji pokončnega ježka, ki so prva leta tvorili manjše sestoje, saj ima tudi ta rastlina užitne podzemne dele, ki teknejo nutrijam. Če bi hoteli ponovno povečati delež teh HT, bi bila potrebna regulacija števila nutrij, kar pa je praktično neizvedljivo, saj bi nutrije ves čas prihajale v rezervat iz bližnje okolice.

- Nitaste zelene alge, ki so prevladovale v prvih letih, so skoraj izginile in se ohranile le na mestih, kjer je še vedno dovolj hranil v vodi. Torej so se sprva evrofitno-mezofilne vode spremenile v oligotrofno-mezotrofne. Posledično so se razširile tudi temu prilagojene rastline. Tako je tudi prevladala parožnica *Chara*, ki spada v družino zelenih alg. Za uspevanje potrebuje stoječo sladko vodo z malo hranili in zadosti karbonatov. Raste potopljeno v vodi in je pritrjena na blatno dno. Tam, kjer raste omenjena vrsta, praviloma ni primerno za razvoj ličink komarja. Podvodne preproge parožnic so specifičen HT, ki je vključen v omrežje Natura 2000 in ga je potrebno varovati, saj je zelo občutljiv na vnos kemikalij in hranil, kar sta poleg osuševanja tudi glavna krivca za izginjanje tega habitata v severni hemisferi. Tipičen primer tega je Danska, kjer se je kljub obilici vodnih površin, ohranila le na nekaj rastiščih. Sestoji *Chara* in nitastih dristavcev danes povsem prevladujejo v stoječih vodah, ponekod se vmes pojavlja tudi lasastolistna vodna zlatica, ki mestoma tudi prevladuje, a v veliko manjšem obsegu kot v prvih letih, ko vegetacija še ni bila izoblikovana.
- Površne, ki praviloma niso poplavljene, so bile na začetku povsem ruderalne narave s prevladujočimi vrstami motenih rastišč. Tekom let se je delež teh površin izrazito zmanjšal, saj so se na obrobju začele razraščati druge močvirske vrste, ki dobro prenašajo pašo. Tako danes lahko vidimo na teh površinah mestoma prave sestoje podlesnega šaša, obmorske srpice, več vrst ločkov in drugi vrst. Ruderalno naravo mokrotnih pašnikov ohranja paša govedi in konj s teptanjem in vnašanjem hranil. Sestoj južne mešinke, ki potrebuje vodo, bogato s hranili, je zaradi oligotrofizacije izginil. Njeno mesto so prevzele vrste prilagojene na oligo-mezotrofne razmere (*Chara spp.*). Blatna tla občasno poplavljenih površin je HT, ki je v prvih letih prevladoval, danes pa je ohranjen le mestoma, kjer ni druge vegetacije.

Cilj 2: Do konca marca 2007 oblikovati in kasneje upravljati 13 ha vlažnih in močvirnih travnikov, primernih za gnezdenje polojnika, kot selitvena postaja ter kot prezimovališče za nacionalno pomembne populacije vodnih ptic, kot sta žvižgavka in raca žličarica

Upravljaljske strategije

2.1. Dokončanje izvedbe gradbenih in vzdrževalnih del za oblikovanje 13 ha vlažnih in močvirnih travnikov na območju opuščenih kmetijskih zemljišč južne bonifike

Strategija je izvedena, ukrepov v 2014 nismo načrtovali.

2.2. Upravljanje 13 ha vlažnih in močvirnih travnikov na območju opuščenih kmetijskih zemljišč južne bonifike

Ukrepi

- Ugotoviti najprimernejše metode za preobrazbo sedanjih ruderalnih površin v vlažne in močvirne travnike

Skrbeli smo za preobrazbo sedanjih ruderalnih površin v vlažne in močvirne travnike, ob sodelovanju botanika pa tudi zagotovili izvedbo ustreznih ukrepov (dosajevanje gradnikov močvirnih travnikov, odstranjevanje biomase po košnji/mulčanju) za hitrejšo preobrazbo. Ukrepe izvaja botanik Josip Otopal v sodelovanju z dr. Mitjem Kaligaričem in ob terenski pomoči naravovarstvenih nadzornikov.

V letu 2014 smo na testnih površinah izvedli naslednje ukrepe, ki so potrebni za preobrazbo ruderalnih površin v vlažne in močvirne travnike:

- v septembru smo nabirali semena travniških vrst, ki so značilne za oligotrofne mokrotne travnike,
 - v oktobru je bilo izvedeno kartiranje in odstranjevanje invazivnih rastlinskih vrst na območju sladkovodnega dela naravnega rezervata. Istočasno smo na testne površine vlažnih in močvirnih travnikov zasadili vsaj 20 travnih ruš trstikaste stožke (*Molinia arundinacea*),
 - v novembru smo opravili ročno košnjo mokrotnega travnika in odstranili pokošeno biomaso ter dosadili še 30 travnih ruš trstikaste stožke (*Molinia arundinacea*),
 - v decembru smo na območje sladkovodnega dela naravnega rezervata zasadili več vrst šašev, ki so gradniki združb mokrotnih travnikov.
- Razdelitev območja na površine z različnim načinom košnje oziroma paše

V letu 2011 smo zaključili s testiranjem različnih upravljaljskih posegov, skladnih z varstvenimi cilji rezervata. Natančen režim košnje, mulčanja in paše na različnih površinah določamo v novem načrtu upravljanja.

- Vzpostavitev in vzdrževanje pašnega sistema

Pašni sistem v rezervatu vzpostavljamo na podlagi zastavljenega optimalnega režima košnje in paše ter obtežbe različnih površin v naravnem rezervatu s pašo (gvž/ha), kot tudi z nadzorom nad obremenitvijo posameznih kmetijskih površin. Pri načrtovanju velikosti osnovne črede na razpoložljivih kmetijskih površinah – pašnikih v rezervatu – upoštevamo tudi omejitve, ki izhajajo iz nacionalne in evropske zakonodaje s področje navzkrižne skladnosti in GAEC. Prav tako v okviru uvajanja kmetijskih praks v naravnem rezervatu upoštevamo kmetijsko – okoljske in upravljaljske pogoje v okviru Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2007–2013 ter izhajajoče Uredbe o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2007-2013.

Na podlagi standardov, ki izhajajo iz prej omenjenih določil, je predvidena obremenitev z živino na območju NRŠZ do največ 1,5 GVŽ/ha kmetijskih zemljišč (pašnikov). V tem trenutku le-ta obsegajo 7,5 ha trajnega travinja na južnem delu bonifike, v rezervatu pa je trenutno le 4 GVŽ oziroma 0,53 GVŽ/ha. Čredo v Škocjanskem zatoku so na dan 31.12.2014 sestavljali podolsko govedo: vola Primo in Gardelin ter kravi Bruna in Viola (4 GVŽ).

Kamarških konj Rižane, Cabidoule in Barria, ki so v naši lasti, na območje rezervata zaradi ponovitvene nevarnosti napada še nismo pripeljali. Konje bomo na območje rezervata vrnili po ureditvi razmer, kar je povezano s sodnim postopkom proti obtoženemu napada na kamarški kobili oziroma z izgradnjo infrastrukture za obisk in hleva z obro, ki predstavljata glavni dve možnosti za izključitev ponovitvene nevarnosti.

Po naših ocenah je optimalna velikost črede glede na površino habitatov, kjer vegetacijo vzdržujemo s pašo, sledeča:

- kamarških konj (4-5 GVŽ) ter
- 3 istrska goveda (vol in 2 kravi) z dodatno 2 telicama v obdobju vegetacije (3-4 GVŽ).

Povečanje deleža trajnih travnišč in oblikovanja GERK-ov v bližnji prihodnosti ne načrtujemo, saj se pri izračunu pašnih obremenitev upošteva celotno kmetijsko gospodarstvo, tako da ta ukrep zaenkrat še ni potreben. Na vseh GERK-ih v NR Škocjanski zatok smo v letu 2014 začeli s postopkom certificiranja za ekološko kmetovanje.

Območje sladkovodnega dela rezervata na Bertoški bonifiki je za potrebe varne paše ograjeno s pašno ograjo iz bodeče žice, na območju vlažnih in močvirnih travnikov pa tudi z ogrado z električnim pastirjem. Zaradi začetka gradnje objektov v NR Škocjanski zatok smo na območju vlažnih in močvirnih travnikov postavili začasno ogrado z električnim pastirjem ter pašne živali omejili na manjše območje. Vso pašno infrastrukturo smo v 2014 redno vzdrževali. V okvir tega ukrepa sodita tudi redna dnevna kot tudi veterinarska oskrba pašnih živali. Z mehanizacijo v lasti DOPPS smo na površinah izven rezervata uspeli pripraviti dovolj zimske krme za naše pašne živali.

- Košnja/ mulčanje travnikov

Na podlagi upravljaljskih izkušenj iz preteklih let smo z mulčanjem in košnjo območja vlažnih in močvirnih travnikov južnega dela bonifike začeli v začetku septembra.

V prvi polovici leta smo kupili strižno kosilnico ter iz Naravnega rezervata lški morost pripeljali tudi traktorski priključek za baliranje sena. Košnjo s strižno kosilnico in odstranjevanje biomase z baliranjem smo v rezervatu izvedli le na površinah trajnih travnišč pred opazovališčema 1 in 2, ki so vključene v GERK. Mulčanje smo izvajali na s traktorjem težko dostopnih predelih, ki jih s strižno kosilnico ni bilo mogoče pokositi. Na predvidenih območjih košnje smo v letu 2014 odstranili (balirali) tudi vso biomaso, ki smo jo uporabili za steljo in krmo pašne živali v zimskem času oziroma za steljo.

- Pridobitev semenske banke in dosajevanje travnikov

V Programu varstva in razvoja Naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 (Načrt Upravljanja) je bilo predvideno tudi vzpostavljanje mokrotnih travnikov z malo hranili. Ker se zaradi paše takšni sestoji ne morejo oblikovati spontano, smo za razvoj tovrstnih travnišč namenili manjšo površino bonifike. Na to površino smo zasadili več vrst, značilnih za tak tip travnika. Graditelji teh sestojev so trstikasta stožka (*Molinia arundinacea*) in več vrst šašev (*Carex spp.*). Presadili smo več ruš trstikaste stožke, ki pa se zaradi prevelike vsebnosti hranil v tleh niso prijele. Na ta travnik smo vnašali tudi druge vrste, a uspešno le

navadni čišljak (*Betonica officinalis*) in barvilno mačino (*Serratula tinctoria spp.tinctoria*). Na omenjeno površino smo vnašali tudi semena šašev, ki zaenkrat še niso vidni.

Ker je ta površina bistveno premajhna za vzpostavitev mokrotnih travnikov, v prihodnje načrtujemo vzpostavitev večje površine ob prvem opazovališču, kjer se govedo ne bo paslo, biomaso pa bomo odstranjevali s košnjo v avgustu. Tako bomo dosegli oligotrofne razmere primerne za mokrotne travnike. Na omenjeno površino bomo vnašali semena značilnih vrst in nanjo presajali ruše določenih vrst. Z izvajanjem tega ukrepa bomo začeli v letu 2015, ko bo zaključena gradnja objektov in krajinska ureditev naravnega rezervata.

Ker so bile te površine v preteklosti njivske, je posledično tudi vsebnost hranil visoka. Proces vzpostavitve mokrotnih travnikov bo dolgoročen, saj je potrebno več let odstranjevati pozno pokošeno biomaso, preprečiti pašo in vnos hranil ter vnašati semena in ruše značilnic, ki gradijo ta tip travnikov.

Semena več vrst šašev, ki smo jih nabrali v Vipavski dolini, smo na mokrotne travnike sladkovodnega dela naravnega rezervata dosajevali od marca do vključno maja 2014. Z dosejevanjem smo nadaljevali v decembru 2014.

S sajenem travniških rastlinskih vrst, ki jim ustrezajo vlažna rastišča z malo hranili, smo nadaljevali v drugi polovici 2014. Nekatere vrste (trajnice) smo zasadili v obliki ruš v času mirovanja vegetacije, medtem ko druge (enoletnice in kukavičnice) s semeni. Namen te zasaditve je v ustreznih okoliščinah ustvariti ekstenzivna vlažna travišča s značilnimi rastlinskimi vrstami. Ti travniki bodo košeni enkrat letno (septembra ali oktobra), obvezna je odstranitev pokošene biomase.

V juliju in avgustu 2013 smo poskusno presadili tudi več primerkov zlatičnate žabarke (*Baldellia ranunculoides*) iz mlake ob tovorni železniški postaji Srmin, ki ji grozi postopno uničenje. Sadike smo zasadili v mlako ob baraki ter v mlake ob krožni učni poti. Istočasno smo poskusno presadili tudi pisani dristavec (*Potamogeton coloratus*), ki prav tako uspeva v omenjeni mlaki. Na ta način smo povečali možnost ohranitve omenjenih vrst, saj obema vrstama grozi izumrtje na ozemlju RS. Presaditev je bila izjemno uspešna, saj je v 2014 cvetelo veliko primerkov, ki se širijo v okolico. Iz mlake bomo ti redki vrsti presadili tudi v notranjost rezervata. Na Rdečem seznamu RS sta uvrščeni v kategorijo ranljivih vrst. Žabarka pa je trenutno poznana le z nekaj nahajališč v slovenski Istri.

2.3. Vgradnja zapornic in drugih vodno-gospodarskih objektov (2007) in upravljanje nivojev vode za potrebe gnezdečih in prezimujočih ptic

Ukrepi

- Upravljanje vodno-gospodarskih objektov za zagotavljanje določenega vodnega režima

V začetku marca smo postopno znižali gladino poplavne vode z zimskega vodostaja, tako da smo do srede marca dosegli predvideni spomladanski nivo in omogočili pašo pred gnezditvenim obdobjem. Od srede aprila do konca julija smo vzdrževali 40% plitvo poplavljenih območij z vodo globine 0-30 cm in 60% nepoplavljenega območja. Skušali smo zagotoviti čim bolj stabilen vodostaj brez večjih nihanj (manj kot +/- 10 cm), po potrebi smo nivo vode regulirali z zapornicami in/ali črpalko.

Konec julija smo postopno znižali gladino poplavne vode s spomladanskega vodostaja, tako da smo v prvih dneh avgusta dosegli predvideni poletno-jesenski nivo. Nato smo od začetka avgusta do srede oktobra vzdrževali približno 10% plitvo poplavljenih območij in 90% nepoplavljenega območja.

Sredi oktobra smo postopno dvignili gladino vode, tako da smo v začetku novembra dosegli predvideni zimski nivo. Nato smo konca leta vzdrževali 50-70% plitvo poplavljenih območij in 30-50% nepoplavljenega območja za vzdrževanje ustreznih pogojev za populacije prezimujočih ptic. V tem času smo po potrebi z upravljanjem zapornic zagotovili redna nihanja gladine vode za minimalno ± 10 cm.

Z upravljanjem mokrotnih travnikov ohranjamo tudi ustrezne pogoje za ozkega vrtenca (*Vertigo angustior*), kvalifikacijske vrste iz dodatka Direktive o habitatih.

2.4. Raziskava in monitoring nevretenčarjev

Ukrepi

- Sistematične raziskave različnih skupin nevretenčarjev in redno spremljanje stanja najpomembnejših skupin

Glej točko 1.8. Raziskave in monitoring ostalih živalskih skupin.

2.5. Monitoring razvoja vlažnih in močvirnih travnikov

Ukrepi

- Monitoring površinskega razvoja različnih tipov/združb travnikov in razvoja zelene strukture

V maju in juniju 2014 je botanik Josip Otopal nadaljeval s popisi vodnih združb, s habitatnim kartiranjem sladkovodnega dela rezervata pa je začel v juniju ter sočasno izvedel tudi popis rastlinskih vrst. Pri tem je odkril francosko bradico (*Polypogon monspeliensis*), enoletnico, ki uspeva na vlažnih slanih tleh in ruderalnih mestih. Vrsta je veljala za izumrlo, vendar se v zadnjih letih beleži vse več novih najdb. Njena avtohtonost je vprašljiva, morda pri nas uspeva le prehodno.

V 2014 smo na izbrana mesta vnesli semena rumene ceduljke (*Glaucium flavum*), ki za rastišča izbira peščena ali prodnata tla ob morskem obrežju. Vrsta je v RS izumrla.

2.6. Pregled stanja habitatnih tipov

Habitatni tipi (HT) oziroma življenjska okolja so naštetja v zaporedju glede na pokrovnost (delež površine, ki ga pokrivajo v sladkovodnem delu NRŠZ). Ob poimenovanju HT je v oklepaju tudi pripadajoča koda povzeta po tipologiji HTS 2004:

1. **Sladkovodna stalno ali pretežno poplavljenost trstičja (53.1111):** Sestoji navadnega trsta (*Phragmites australis*) na bregovih stoječih sladkih voda so najpogostejši HT in zaščitni znak rezervata.
2. **Podvodne preproge parožnic (22.44):** Preproge parožnic (*Chara spp.*) v razmeroma čistih oligotrofnih do mezotrofnih stoječih sladkih vodah so na seznamu HT, ki so vključeni v projekt NATURA 2000.
3. **Združbe manjših dristavcev in drugih vrst (22.422):** Združbe manjših dristavcev (rod *Potamogeton*) npr. nitastolistni (*filiformis*), češljasti (*pectinatus*) in pritlikavi (*trichoides*) dristavci in drugih potopljenih vrst kot je lasastolistna vodna zlatica (*Ranunculus trichophyllus subsp. trichophyllos*).
4. **Ruderalne združbe (87.2):** Sestoji pionirskih nitrofilnih vrst na zmerno motenih mestih, na katerih se zaradi stalnega človekovega vpliva (paše) ne more razviti naravna oz. sonaravna vegetacija.
5. **Močvirja z ločki (53.5):** Združbe z ločki (*Juncus spp.*) na močno popasenih in pohojenih močvirjih.

6. **Jezersko bičkovje (53.12):** Trajno poplavljeni sestoji jezerskega bička (*Shoenoplectus lacustris*) na obrežjih stoječih ali tekočih voda. V večjih stoječih vodah tvorijo te sestoji prehod med trstičjem in odprto vodno površino s zakoreninjeno podvodno vegetacijo.
7. **Mejice in manjše skupine dreves in grmov (84.2):** Sestoji grmov in dreves v obliki ozkih pasov. Mejice so v veliki mere zastopane na obrobju rezervata predvsem na obeh bregovih Are.
8. **Sestoji z močvirsko sito (53.14A):** Sestoji s prevladujočo močvirsko sito (*Eleocharis palustris*), ki se razvijajo na obrežjih voda z močnim nihanjem vodne gladine.
9. **Združbe velikih podvodnih dristavcev (22.421):** Združbe širokolistnih dristavcev, v NRŠZ je to plavajoči dristavec (*P. natans*), ki so značilni za globlje sladke vode.
10. **Pretežno kopna trstišča (53.112):** Pretežno kopni sestoji n. trsta na rastiščih brez zastajajoče vode, pogosto z večjim deležem drugih rastlin, v zatoku so to vrste ruderalnih združb. Ta HT je zastopan le na zastiralnih nasipih.
11. **Podlesno šašje (53.2192):** Sestoji s podlesnim šašem (*Carex otrubae*) na vlažnih občasno poplavljenih rastiščih.
12. **Združba pokončnega ježka:** Združbe stoječih voda s prevladujočim pokončnim ježkom (*Sparganium erectum*), ki uspevajo v s karbonati bogatih vodah z blatnim dnom.
13. **Ozkolistno rogozovje (53.132):** Sestoji ozkolistnega rogoza (*Typha angustifolia*) na obrežjih stoječih voda.
14. **Širokolistno rogozovje (53.131):** Sestoji vrste *Typha latifolia* na obrežjih stoječih voda.
15. **Združbe z mešinkami (22.414):** Prosto plavajoča združba mešink, v Škocjanskem zatoku je to južna mešinka (*Utricularia australis*), v stoječi vodi bogati s hranili.
16. **Blatna tla občasno stoječih voda (22.26):** Neporasli bregovi ali dno stoječih voda, občasno osušeni zaradi nihanja vodne gladine.

2.7. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo

Glej točko 1.7. Monitoring ptic.

2.8. Izvedba nadzora nad plenilci in tujerodnimi vrstami

Ukrepi

- Monitoring potencialnih plenilcev in tujerodnih vrst

Spremljali smo pojavljanje potencialnih plenilcev, kot so nutrije, lisice, podgane, srake, sive vrane itd. in njihove aktivnosti na območju rezervata in po potrebi ukrepali. Pod ta ukrep smo uvrstili tudi aktivnosti za omejevanje tujerodnih vrst, ki zaradi predacije, invazivnosti in drugih razlogov ogrožajo avtohtone vrste.

Na podlagi popisa tujerodnih vrst rastlin na celotnem območju naravnega rezervata Škocjanski zatok v 2013 in 2014 pripravljamo načrt ukrepov za zmanjševanje in odstranjevanje invazivnih tujerodnih vrst rastlin. Nadaljevali smo z zasajevanjem avtohtonih drevesnih in grmovnih vrst zaradi zmanjševanja agresivnosti tujerodnih vrst, kot so rubinija (*Rubinia pseudoacacia*), amorfa (*Amorfa fruticosa*) in verlotov pelin (*Artemisia verlotiorum*). Na mestih, kjer se razrašča verlotov pelin, smo nadaljevali z zasajevanjem grmovnih in drevesnih vrst, ki ga bodo zasenčile. Omenjena tujerodna vrsta je na območju rezervata konkurenčna in posledično invazivna le na ruderalnih tleh; v senci pa začne postopoma nazadovati. Glej točko 9.7. Minimizaranje motenj.

2.9. Spremljanje vpliva nivoja vodne gladine v jarkih na nivo podtalnice

Ukrepi

- Monitoring nivoja vode

Tudi v letu 2014 nivoje vode spremljamo z rednim odčitavanjem nivojev na vodomernih latah.

Laguna

Cilj 3: Obnoviti polnaravne funkcije in pogoje v brakični laguni z odstranitvijo 200.000 m³ sedimenta iz lagune, oblikovati osrednjo poglobitev in sekundarne kanale v letu 2007, ki bodo omogočali plimovanje in pretok vode po celem vodnem telesu z namenom vzpostavitve ponovne povezave z morskim ekosistemom ter povečanja nacionalno pomembnih populacij prezimujočih ptic, kot so liska, race in druge vrste, ki se prehranjujejo s potapljanjem

Upravljalne strategije

3.1. Izvedba očiščevalnih del v laguni

Strategija je izvedena, ukrepov v 2014 nismo načrtovali.

3.2. Vzpostavitev delovanja sistema plimne črpalke in nadzor delovanja

Ukrepi

- Opazovanje delovanja lagune

Na podlagi spremljanja stanja gibanja vodnih mas (vodomerna jaška v laguni in na morskem kanalu) ter podatkov, ki smo jih pridobili na podlagi ročnega in avtomatskega upravljanja z vodnim režimom na območju brakičnega dela rezervata smo delovanje lagune opazovali tudi v letu 2014. Z nadgradnjo z daljinskim upravljanjem zapornic je tudi opazovanje delovanja lagune močno poenostavljeno in zgolj v izrednih primerih (ko je na primer na zaslonu omarice za daljinsko upravljanje izpisana napaka) zahteva fizični dostop do zapornice in preverbo stanja s strani nadzorne službe. Na ta način je izvedba tega ukrepa postala veliko bolj učinkovita, saj je opazovanje lagune možno opraviti z Bertoške bonifike, kjer se nadzorniki največ zadržujejo in je poraba časa v ta namen bistveno manjša.

- Upravljanje nivojev vodne gladine v laguni

V letu 2014 vodni režim v laguni upravljamo na način, preizkušen v preteklih letih:

- V obdobju od februarja do začetka aprila je zapornica ob vključenem avtomatskem delovanju ostala odprta, dokler voda v vodomernem jašku ni dosegla programirane kote vode na +0,45 metra, ko se je zapornica zaprla. V tem času poteka polnjenje lagune z morskovo vodo. Zapornica se je ob oseki odprla, ko je kota vode na vodomernem jašku v morskem kanalu padla pod vrednost + 0,43 metra. Zapornica je ostala odprta za poljubno nastavljen čas, ko poteka praznjenje lagune. Čas praznjenja smo določali na osnovi predhodnih opazovanj in na podlagi tablic prognoziranega plimovanja morja za Koprski zaliv, traja pa od 180 do 240 minut. S tem je onemogočena popolna »izsušitev« lagune ob zelo velikih osekah. Ob naslednjem ciklusu plime se zapornica ponovno odpre, ko kota vode na vodomernem jašku v morskem kanalu preseže vrednost najnižje izmerjene kote vode v laguni.
- V gnezditvenem obdobju od začetka aprila do konca avgusta smo najvišji nivo vode v laguni znižali za 15 centimetrov, tako da polnjenje lagune ob plimi poteka do kote 0,30 metra. Na ta način preprečujemo preplavitve gnezdišč v laguni in vzdržujemo ustrezen vodostaj v času gnezditve. Zaradi težav pri avtomatskem delovanju zapornice po izpadih ali odklopih električnega toka smo v maju in juniju opravljali poostren nadzor nad vodnim režimom lagune zaradi preprečevanja preplavitve gnezdišč.
- V začetku septembra smo zapornico na morskem kanalu odprli in preklopili na ročni način upravljanja, tako da se je brakični del naravnega rezervata polnil in praznil glede na naravni ciklus plimovanja.

Z zaporničnim sistemom na morskem kanalu smo tudi v letu 2014 upravljali v skladu z navodili za obratovanje (Zapornični objekt – hidromehanska oprema POV – P128HO), ki jih je pripravil podizvajalec hidromehanskega dela zaporničnega sistema na morskem kanalu, Biometal projektiranje, razvoj in inženiring d.o.o., september 2007.

- Redno vzdrževanje zaporničnega sistema

Vzdrževanje zaporničnega sistema opravljamo po potrebi in v skladu s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (POV), Inženiring za vode, 2007 in navodili za vzdrževanje kotalne zapornice (Zapornični objekt – hidromehanska oprema POV – P128HO), ki jih je pripravil podizvajalec hidromehanskega dela zaporničnega sistema na morskem kanalu, Biometal projektiranje, razvoj in inženiring d.o.o., september 2007. Redni pregled zaporničnega sistema in servisiranje smo opravili konec marca 2014, pred vklopom avtomatskega režima delovanja v gnezditvenem obdobju. V decembru 2014 smo opravili ponovni pregled zaporničnega sistema ter namazali pletenice ter vodila zapornice.

3.3. Raziskave ter monitoring flore in favne ter tujerodnih vrst v laguni

Ukrepi v letu 2014 niso bili predvideni zaradi pomanjkanja sredstev.

Cilj 4: Obnoviti, oblikovati in povečati habitate ob robu lagune, in sicer 25 ha slanih muljastih tal za razrast halofitne vegetacije, 1,5 ha morskih močvirij z obmorskim ločkom in 1 ha gnezditvenih otočkov brez vegetacije do konca aprila 2007

Upravljalne strategije

4.1. Oblikovanje robnih habitatov v laguni, usklajeno s predvidenimi deli za odstranjevanje sedimenta

Strategija je izvedena, ukrepov v letu 2014 nismo načrtovali.

4.2. Repopulacija vegetacije (presajanje, sajenje, naravna regeneracija) (dopolnitev)

Ukrepi

- Oblikovanje morskih močvirij na robnih delih lagune in na površinah novo oblikovanih polojev ter sajenje obmorskega ločka
- Oblikovanje slanih luž za razrast sestojev rupije

Oba habitata se oblikujeta po naravni poti, zato dodatnih ukrepov v 2014 nismo načrtovali in izvajali.

- Introdukcija s sajenjem obmorske lana (*Linum maritimum*) in drugih rastlinske vrst v ustrezno pripravljene habitate na območju naravnega rezervata

V letu 2009 smo pripravili tudi načrt introdukcije s sajenjem za druge redke slanoljubne vrste rastlin. Načrt smo pripravili v sodelovanju z botanikom dr. Mitjem Kaligaričem, ki nam že vrsto let nudi strokovno pomoč s področja botanike.

V januarju in februarju 2012 smo na poljih na izlivnem delu Are vnesli semena obmorskega lana (*Linum maritimum*). Zaenkrat te trajnice, ki raste v obmorskih predelih in velja za prizadeto vrsto na Rdečem seznamu RS, še ni opaziti. Uspešnost ukrepa se bo vsekakor pokazala v naslednjih letih. V kolikor bo dosajevanje obmorskega lana na brakičnem delu naravnega rezervata uspešno, bomo v veliki meri pripomogli k ohranjanju te vrste, ki ji v prihodnje grozi izumrtje v RS zaradi pomanjkanja ustreznih rastišč (kamnite gmajne in slani travniki ob morju). Dosejevanja obmorskega lanu v letu 2014 nismo izvajali zaradi velike količine padavin v poletnih in jesenskih mesecih.

4.3. Monitoring in nadzor razvoja vegetacije na robnih habitatih lagune, vključno z otočki brez vegetacije

Ukrepi

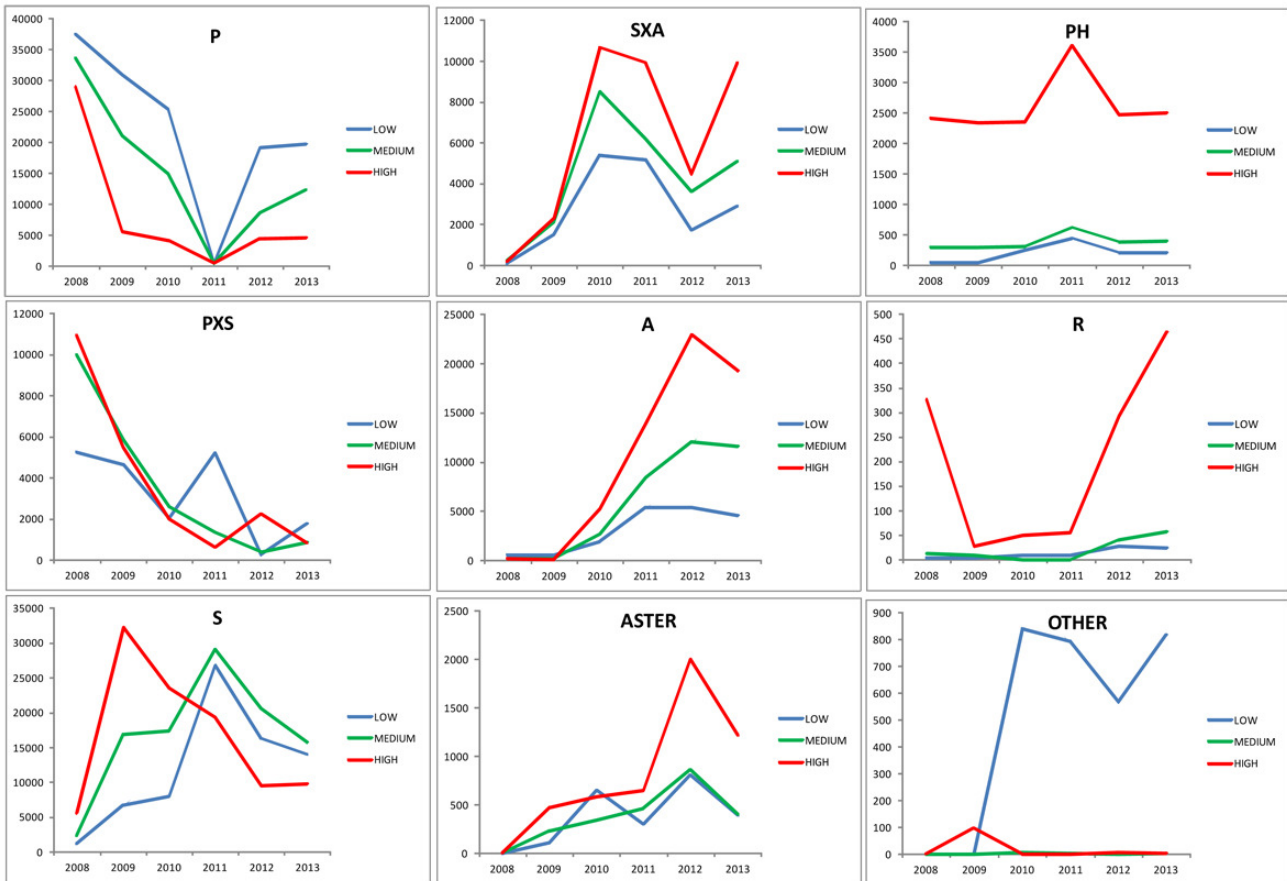
- Spremljanje stanja naravne repopulacije vegetacije halofitnih enoletnic in trajnic na površinah novo oblikovanih slanih muljastih tleh

V zadnjih letih so strokovnjaki – botaniki s Fakultete za naravoslovje in matematiko iz Maribora (Danijel Ivanjšič in dr. Mitja Kaligarič) v okviru projekta HabitChange opravili redna kartiranja habitatnih tipov lagune in s tem tudi pregled pokrovnosti halofitnih združb trajnic in enoletnic na novo oblikovanih habitatih brakičnega dela rezervata in ugotovili njihove trende. Stalno spremljanje stanja naravne repopulacije vegetacije halofitnih združb trajnic in enoletnic je izredno pomembno tudi z vidika oblikovanja sistema ustreznega vodnega režima na površinah novo oblikovanih slanih muljastih tal.

Trend gibanja površin posameznih agregiranih HT po posameznih letih je predstavljen v nadaljevanju. Delež neporaslih potojev (P, HT 1140) ali le rahlo poraslih potojev z osočnikom (PxS) seveda upada, v 2011 so se polji skoraj umanjali. HT 1310 (S) je bil takoj po renaturaciji v trendu naraščanja, kar je seveda logično, saj je pionirski osočnik porasel večino odprte površine. Nato se je po pričakovanju začelo stanje stabilizirati in HT 1310 je upadel. Zanimiv je postopen porast HT 1420 (A) – halofitne trajnice so nadomestile halofitne enoletnice na višje ležečih mestih, kar je bilo v projektu renaturacije predvideno. Trend za 1410 je neznačilen, saj gre za zelo majhne površine.

Botaniki po analizi zbranih podatkov kartiranj zaključujejo, da so rezultati upravičili pričakovanja in da se Natura 2000 HT razvijajo po pričakovanjih: enoletnice so naprej prerasle vse gole potoje, nato so se umaknile na nižje višine ter se tam razrasle na gole potoje. Halofitnih trajnic v začetku skoraj ni bilo, nato pa so se stabilizirale na višjih mestih, ko so jim prostor prepustili osočniki in lobodka. Treba je poudariti prostorsko nestabilnost osočnika (1310) na istih višinah, saj se HT 1140 in 1310 izmenjujeta med seboj iz sezone v sezono. Vzrok ni povsem pojasnjen in je povezan z lokalno prisotnostjo stimulusa za kalitev osočnikov v spomladanskem času – nekje osočnik v določenem letu vzkali in tvori HT 1310, drugje pa ne. V naslednjih letih se ta prostor zamenja. Ta pojav zahteva dodatne raziskave.

Na spodnji seriji grafov je prikazan trend sprememb površine posameznih agregiranih HT glede na mikrovišine. Upad potojev in HT 1310 (S) je največji na najvišji višini. Razveseljujoče je dejstvo naraščanja HT 1420 (A) na vseh višinah, a še posebej na najvišjih, saj tam dosega optimalen razvoj.

Slika 2: Grafični prikaz trendov sprememb površine posameznih agregiranih HT glede na mikro-višine (vir: FNM Maribor, 2014)

4.4. Pregled stanja habitatnih tipov

Botaniki z mariborske Fakultete za naravoslovje in matematiko so pripravili povzetke rezultatov dosedanjih kartiranj, predvsem za namene ugotovitve stanja brakičnih HT za pripravo načrta upravljanja.

V letu 2014 je bil pregled stanja habitatnih tipov brakičnega dela naravnega rezervata opravljen konec septembra.

Cilj 5: Upravljati robne habitate z namenom povečanja gnezdeče populacije beločlega deževnika (5-10 parov) in zagotoviti ustrezne pogoje za gnezditve male čigre

Upravljalne strategije

5.1. Oblikovanje in vzdrževanje ugodnih gnezditvenih pogojev za beločlega deževnika in malo čigro

Ukrepi

- Vzdrževanje ustreznih vodostajev v laguni za gnezdeče vrste ptic, kot sta beločeli deževnik in mala čigra

V predgnezditvenem obdobju (od februarja do začetka aprila) smo v času plime zadrževali maksimalni nivo vode v laguni rezervata na koti + 0,45 metra. Od začetka aprila do konca avgusta smo z nadzorovanim dotokom morske vode v laguno rezervata v času plime vzdrževali maksimalni nivo vode na koti + 0,30 metra.

Tudi v letu 2014 je bila gnezditev na otočkih brakičnega dela naravnega rezervata izjemno uspešna. Na gnezditvenih otočkih brakičnega dela naravnega rezervata je v letu 2014 gnezdilo vsaj 56 parov navadnih čiger, 35 parov polojnikov ter 10 parov rdečenogih martincev in malih deževnikov, potrdili pa smo tudi gnezditev male čigre, in sicer dveh parov, od katerih je en par zagotovo uspešno speljal mladiče.

- Upravljanje z vegetacijo na površinah namenjenih gnezdenju beločelega deževnika na obrobni območjih lagune (poloji in otočki)

Glej točko 4.3. Monitoring in nadzor razvoja vegetacije na robnih habitatih lagune, vključno z otočki brez vegetacije, ukrep: Monitoring zaraščanja gnezditvenih otočkov.

5.2. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo

Glej točko 1.7.

5.3. Izvedba nadzora nad plenilci

Ukrepi

- Monitoring potencialnih plenilcev

Negativnih vplivov potencialnih plenilcev na gnezdeče vrste ptic v preteklih letih nismo opazili. Stanje smo spremljali tudi v letu 2014.

5.4. Preprečitev motenj na območju pod ankaransko vpadnico

Ukrepi

- Zasaditev območja pod ankaransko vpadnico z nizkoraslim drevjem in toploljubnimi grmovnicami

Površine v naravnem rezervatu, ki mejijo na predvideno ankaransko vpadnico, predstavljajo stično območje med rezervatom in urbano strukturo mesta Koper. Območje ima funkcijo tamponskega pasu, ki naj bi v čim večji meri nevtraliziral negativne vplive prometa in prisotnosti ljudi na razmere v rezervatu. Te površine je treba oblikovati z ureditvami in zasaditvami vegetacije, ki bodo predstavljale fizično bariero in hkrati prostorsko označile rezervat na robu mestnega jedra.

Z zasaditvijo območja pod ankaransko vpadnico smo v skladu z načrtom zasaditve nadaljevali tudi v januarju in februarju letošnjega leta. Zasaditev smo izvajali na območju AV-14 (glej na sliki 3).

Preglednica 1: Izvedene zasaditve pod ankaransko vpadnico v letu 2014

vrsta	species	ploskev	število	leto zasaditve
bela vrba	<i>Salix alba</i>	AV 14	150	2014
krhka vrba	<i>Salix fragilis</i>	AV 14	150	2014
črni gaber	<i>Ostrya carpinifolia</i>	AV 14	100	2014
mali jesen	<i>Fraxinus ornus</i>	AV 14	100	2014
glog	<i>Crataegus sp.</i>	AV 14	10	2014
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	AV 14	250	2014
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	AV 14	100	2014
črni topol	<i>Populus nigra</i>	AV 14	50	2014
navadi brin	<i>Juniperus communis</i>	AV 14	10	2014
beli topol	<i>Populus alba</i>	AV 14	20	2014
šipek	<i>Rosa sp.</i>	AV 14	25	2014
ostroplodni jesen	<i>Fraxinus angustifolia</i>	AV-14	250	2014

Slika 3: Območje zasaditve pod ankaransko vpadnico v letih 2013 in 2014

- Sodelovanje z investitorjem/ upravljavcem ankaranske vpadnice za kakovostno upravljanje in vzdrževanje ankaranske vpadnice

Redno smo opravljali nadzor nad stanjem mejnega območja, kršitev pa pri tem nismo opazili. Zaradi neprijetnih vonjav ostaja na območju ob zaporničnem sistemu ob morskem kanalu moteč t.i. »ekološki nasip« izkopanih organskih odpadkov, z veseljem pa ugotavljamo, da izcedne vode ne obremenjujejo akvatorija Škocjanskega zatoka.

Jezerce

Cilj 6: Upravljati in vzdrževati Jezerce in obrobno trstičje za gnezdenje 1-3 parov čapljice, 8-10 parov rakarjev, 6-10 parov svilnic ter drugih močvirskih ptic

Upravljalne strategije

6.1. Odstranitev vse infrastrukture ob Jezercu po prenehanju vrtilčarske dejavnosti (dopolnitev)

Ukrepi

- Odstranitev vrtilčarskih objektov (barake, ograje...) in ostalih odpadkov

Ukrepov v zvezi z odstranitvijo objektov tudi v letu 2014 nismo načrtovali, po ureditvi lastniških razmerij ter sprejemu nove Uredbe o NRŠZ pa začnemo z aktivnostmi za ureditev vseh razmerij in odpravi kršitev, ki smo jih opazili na območju Jezerca. V decembru 2014 je naravovarstveni nadzornik Borut Mozetič pridobil pooblastilo po Zakonu o prekrških (Uradni list RS, št. 3/2007 et al), s čimer bo olajšano reševanje ter odprava nepravilnosti na območju Jezerca. Postopke zoper kršitelje bomo začeli voditi v letu 2015.

Zemljiščem na območju Jezerca in njegove okolice s parc. št. 3886/8, 3886/9, 3886/10 in 3886/11, k.o. Bertoki, je bil z odločbo MzIP odvzet status javnega dobra-javne železniške infrastrukture. Zemljišča so bila prenesena v lastništvo RS z datumom učinkovanja 13.1.2014 v Zemljiški knjigi.

6.2. Vzdrževanje preлива vode iz Jezerca v laguno za regulacijo vodnih nivojev in zagotavljanje sladkovodnega značaja

Ukrepi

- Vzdrževanje vodnega režima

Za vzdrževanje vodnega režima smo skrbeli s stalnim upravljanje zaporničnega sistema.

6.3. Zasaditev avtohtonih grmovnih in drevesnih vrst

Ukrepi

- Vzdrževanje ruderalne vegetacije s košnjo oziroma mulčanjem

Košnje oziroma mulčanja na območju Jezerca v letu 2014 nismo opravili.

6.4. Sanacija Jezerca

Ukrepi

- Sodelovanje z lokalno skupnostjo za ureditev kanalizacijskega omrežja na območju Škocjanskega hriba in dokončno prenehanje izpustov v rezervat

Načrtovanje sanacije Jezerca bo smiselno po ureditvi kanalizacijskega omrežja na Škocjanskem hribu in ne bo več izpustov fekalnih vod v rezervat, ki neposredno poslabšujejo stanje na območju Jezerca, kar pa do roka leta 2012 in tudi tekom leta 2013 ni bilo uresničeno. Doslej je Komunala Koper pripravila projektno dokumentacijo in pridobila gradbeno dovoljenje. Ali bo financiranje zagotovljeno v letu 2014, je odvisno od razpoložljivih sredstev. Dodatni predpogoj, težko uresničljiv v obdobju finančne krize, je tudi zagotovitev potrebnih finančnih sredstev za sanacijo Jezerca. V letu 2011 smo kot pripravo na morebitno prihodnjo sanacijo Jezerca pridobili izhodiščne podatke za pripravo strokovnih podlag za sanacijo Jezerca v času naslednjega Načrta upravljanja. Študijo o stanju okolja Jezerca je izvedel Zavod za zdravstveno varstvo Koper in izdelal poročilo »Kakovost vodnega okolja Jezerca v naravnem rezervatu Škocjanski zatok«. V tem poročilu strokovnjaki ugotavljajo, da je za načrtovanje najprimernejših ukrepov za revitalizacijo območja potrebno ugotoviti kemijsko in ekološko stanje vode v Jezercu na podlagi monitoringa stanja površinskih voda, to je spremljanja stanja skozi določeno obdobje. Monitoring stanja površinskih voda zagotavlja država v skladu zakonodajo in ostalimi veljavnimi dokumenti. Na podlagi rezultatov te študije smo v 2013 na ARSO - Urad za hidrologijo in stanje okolja (Sektor za kakovost voda) podali pobudo, da se monitoring kakovosti vode na predelu Jezerca umesti v redni monitoring stanja površinskih voda, ki ga vodi ARSO (glej točko 7.3.).

- Izvedba stalnega monitoringa kakovosti vode in stanja v Jezercu, skupaj z evidentiranjem vseh virov emisij v vodno telo

Opazovanja Jezerca v zadnjih letih kažejo na bistveno poslabšanje ekoloških razmer na tem območju. Monitoring kakovosti vode kaže na akumuliranje organskega onesnaženja, kar je dostikrat očitno tudi pri nestrokovnem opazovanju, saj je voda v Jezercu obarvana in ima neprijeten vonj. Osnovne parametre kakovosti vode v Jezercu stalno spremljamo (v okviru ukrepa 7.3).

6.5. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo

Glej točko 1.7. Monitoring ptic.

6.6. Monitoring rib, dvoživk in nevretenčarjev

Glej točko 1.8. Raziskave in monitoring ostalih živalskih skupin.

Kakovost in količina vode

Cilj 7: Izboljšati in vzdrževati potrebno kakovost in količino vode za vzpostavitev in ohranjanje ugodnih ekoloških pogojev in statusa habitatov na območju celotnega rezervata

Upravljalске strategije

7.1. Zagotavljanje potrebne količine in kakovosti vode za upravljanje rezervata

Ukrepi

- Stalno sodelovanje z rečnim nadzornikom, pristojnimi vodno-gospodarskimi službami in drugimi uporabniki vode iz Rižane

Za zagotovitev potrebnih pritokov sladke vode v rezervat smo nadaljevali z rednim sodelovanjem z rečnim nadzornikom, ki je zadolžen za upravljanje z vodno-gospodarskimi objekti na Rižani in Ari ter vzdrževanje biološkega minimuma v rekah. Hkrati smo sodelovali tudi s koprsko območno pisarno Agencije RS za okolje, ki je pristojna za vodno-gospodarske zadeve v regiji in po potrebi tudi z drugimi uporabniki vode. V ta okvir sodijo tudi vse potrebne intervencije ob pomanjkanju pritoka ali drugih kritičnih konicah v rezervatu.

- Sodelovanje pri adaptiranju vodno-gospodarskih objektov izven rezervata

Takšna dela v prvi polovici 2014 niso potekala.

- Zaščita lagune pred potencialnim onesnaženjem z morja

Potencialna nevarnost za rezervat je razlitje nevarnih snovi v Luki Koper ali drugje v Koprskem zalivu. Po dogovoru z mag. Franko Cepak iz Luke Koper je bila v 2013 nameščena plavajoča zavesa (oz. plavajoči pivnik), ki je čez morski kanal razpeta približno 100 metrov od mosta čez ankaransko vpadnico oziroma zaporničnega objekta, ki brakično laguno ločuje od kanala. V prihodnje je za torej za preprečitev prelivanja nevarnih snovi na morski površini v brakični del Škocjanskega zatoka vsaj okvirno poskrbljeno, še boljša pa bi bila namestitev prave plavajoče baraže.

- Protokol obveščanja in ukrepanja v primerih razlitij in drugih onesnaženj v Koprskem zalivu in predvsem v Luki Koper ter na sladkovodnih pritokih v naravni rezervat

V letu 2013 smo začeli s pripravo natančnejšega dogovora o sistemu obveščanja v primeru naftnih onesnaženj na morju in vodotokih (reki Rižana in Badaševica) z vključitvijo vseh akterjev v okolju in določitev njihove vloge (Regionalni center za obveščanje, Služba za varstvo obalnega morja (SVOM), ki deluje v okviru Vodnogospodarskega podjetja Drava Ptuj, Luka Koper, Uprava RS za zaščito in reševanje, Luška kapitanija Koper, ARSO Koper, Zavod RS za varstvo narave, OE Piran), kar bo v prvi polovici leta 2015 dokončano v okviru projekta Simarine-Natura. Ta aktivnost poteka vzporedno s pripravo protokola za ukrepanje ob pojavu zaoljenih ptic v primerih naftnih onesnaženj na morju.

- Sodelovanje s pristojnimi službami in uporabniki za zagotovitev vseh potrebnih preventivnih ukrepov na izpustih meteornih vod v rezervat

V prvi polovici leta 2014 ni bilo aktivnosti v okviru tega ukrepa.

- Sodelovanje pri nadzoru nad deli v bližini rezervata ali v prispevnem območju, ki bi lahko negativno vplivala na kakovost in količino vode v rezervatu

Dela v bližini rezervata ali v prispevnem območju, ki bi lahko negativno vplivala na kakovost in količino vode v rezervatu, stalno spremljamo.

- Sodelovanje v evropski organizaciji Sea Alarm Foundation

Sodelovanje z evropsko organizacijo Sea Alarm Foundation, ki je bila ustanovljena z namenom koordinacije strokovnih odzivov pri razlitjih nevarnih snovi (onesnaženj morja z nafto in njenimi derivati), ki imajo za posledico škodo na favni in flori, se v letu 2014 še okrepilo zaradi izdelave načrta ukrepanja in odprave posledic večjih izlitij nafte in naftnih derivatov na prostoživeče ptice.

- Izdelati načrt ukrepanja in odprave posledic večjih izlitij nafte in naftnih derivatov na prostoživeče ptice za celotno območje slovenskega obalnega morja

V okviru tega ukrepa je v izdelavi načrt ukrepanja oziroma priprava strokovnih smernic za ukrepanje ob pojavu zaoljenih ptic v primeru razlitja nafte in njenih derivatov. Pravočasno in ustrezno ukrepanje lahko bistveno zmanjša negativne učinke razlite nafte na prostoživeče ptice kot tudi na vse ostale vodne organizme.

V sodelovanju z mednarodnimi partnerji in pristojnimi strokovnimi službami (Uprava RS za zaščito in reševanje, ARSO - Oddelek Koper, Uprava RS za pomorstvo, JP Komunala Koper in Služba za varstvo obalnega morja pri VGP Drava Ptuj) smo že pred časom pričeli s postopki izdelave omenjenega načrta ukrepanja za celotno slovensko Obalo.

Za dokončanje načrta so bile v letu 2014 izvedene še tri delavnice (31. januar, 18. marec in 25. april), na katerih so člani delovne skupine (Zvezdan Božič/URSZR, Zorka Sotlar/ARSO Koper, Matjaž Žetko/ARSO Koper, Primož Bajec/Uprava RS za pomorstvo, Aljoša Švab/JP Komunala Koper), Peter Maričič (Veterinarska ambulanta d.o.o. Koper in Zatočišče za prostoživeče živalske vrste Golob d.o.o. iz Mute) in Bojana Lipej (DOPPS) temeljito pregledali in dopolnili zadnjo delovno verzijo načrta ukrepanja ter se dogovorili o načinu oziroma postopku vključitve omenjenega protokola v državni Načrt zaščite in reševanja ob nesrečah na morju.

7.2. Usposobitev sladkovodnega pritoka v rezervat iz kaptažne vrtine ŠZV-1/02 na Ankaranski bonifiki po potrebi (opcijnska rešitev)

Ukrepi na podlagi spremljanja stanja dotokov vode v rezervat v preteklih letih in v letu 2014 niso potrebni.

7.3. Monitoring kakovosti vode in hidroloških parametrov

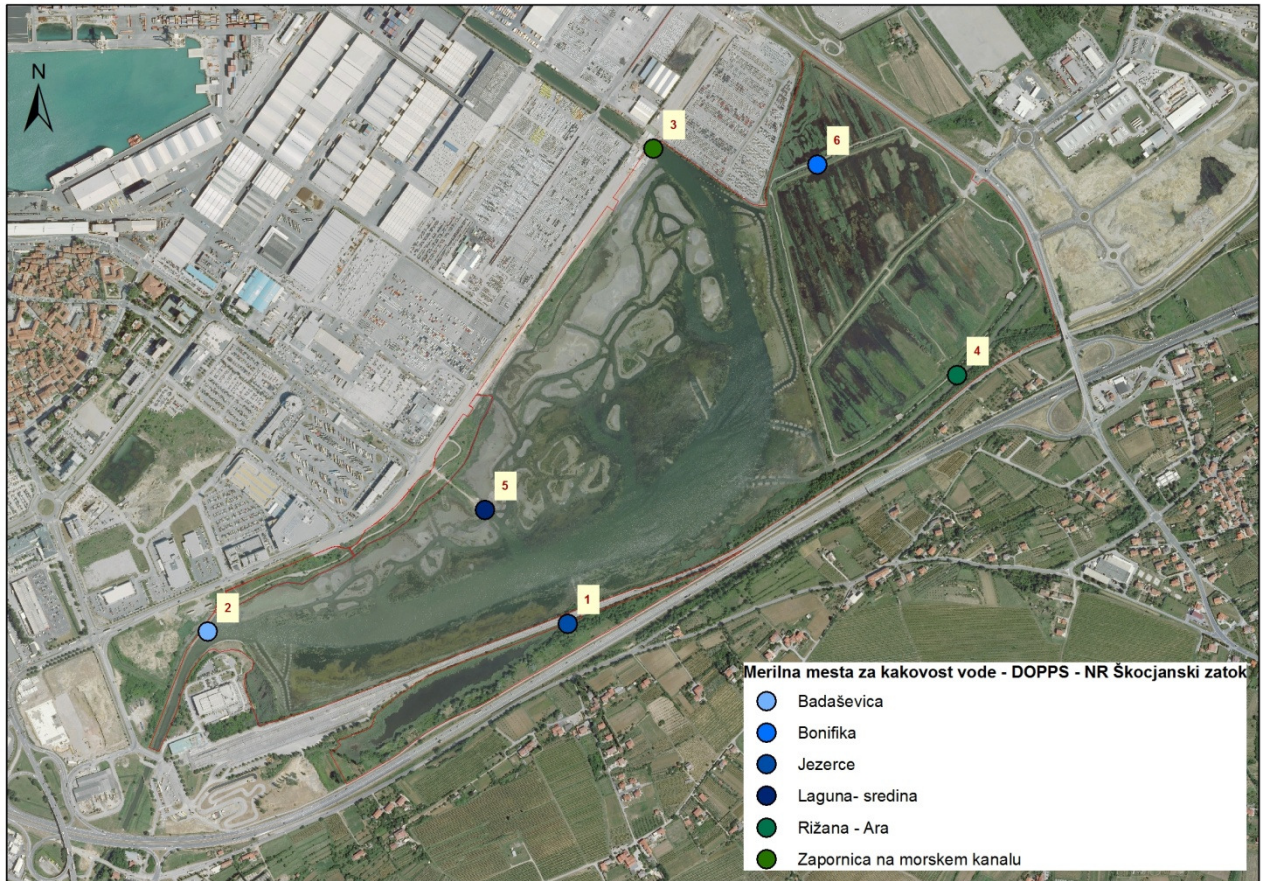
Ukrepi

- Izvajanje dolgoročnega monitoringa kakovosti vode

Na območju naravnega rezervata redno izvajamo mesečni monitoring enostavnih parametrov kakovosti vode na devetih vzorčnih mestih, od katerih jih je pet v sladkovodnem, štiri pa na brakičnem delu rezervata. Za spremljanje le-teh od leta 2004 uporabljamo multiparametrični instrument, primeren za delo na terenu, s katerim spremljamo naslednje parametre: temperatura, pH, raztopljeni kisik, slanost, redox potencial in prevodnost. Meritve omenjenih parametrov v letu 2014 so pokazale vrednosti v okviru priporočenih

oziroma mejnih vrednosti glede na Uredbo o kakovosti površinskih voda za življenje sladkovodnih vrst rib (Ur. list RS št. 46/2002), kar nam nakazuje dobro stanje kvalitete voda na območju rezervata.

V začetku leta 2014 je ARSO, Urad za hidrologijo in stanje voda, začel izvajati raziskovalni monitoring površinskih voda v Škocjanskem zatoku. Izvedena so bila štiri vzorčenja, in sicer 19. februarja, 14. maja, 21. avgusta in 17. novembra 2014 na spodaj prikazanih merilnih mestih (vzorčenje na merilnem mestu št. 6 se v letu 2014 še ni izvajalo, predvideva se v prihodnjih letih).

Slika 4: Merilna mesta raziskovalnega monitoringa površinskih voda v NRŠZ (ARSO, 2014)

- Izvajanje dolgoročnega monitoringa hidroloških parametrov

V laguni smo stalni monitoring hidroloških parametrov izvajali delno s pomočjo jaškov ob zapornicah, delno pa z novo vgrajenimi vodomernimi latami. Nivoje vodne gladine v sladkovodnih vodnih telesih v rezervatu smo spremljali z že nameščenimi vodomernimi latami. Spremljali smo tudi podatke na koprskem mareografu in napovedi plimovanj na podlagi plimnih kartic. Rezultate smo neposredno uporabljali pri upravljanju nivojev vode v različnih hidroloških enotah mokrišča ter pri ukrepanju v različnih primerih.

Obiskovalci

Cilj 8: Razviti in vzdrževati pozitivno podobo rezervata pri glavnih ciljnih skupinah (obiskovalci, lokalno prebivalstvo) in pri javnih službah

Cilj obsega promocijo rezervata ter komuniciranje s ključnimi javnostmi na vseh nivojih, od lokalnega do mednarodnega. Kot glavne ciljne skupine smo doslej opredelili:

- lokalno prebivalstvo,
- šolske in druge izobraževalne skupine,
- skupine in individualni obiskovalci s posebnim interesom: poklicni in ljubiteljski naravoslovci, predvsem specializirane skupine, kot so ornitologi,
- turisti,
- skupine s posebnimi potrebami (slepi in slabovidni, gluhi in gluhonemi ter invalidi).

Ukrepe smo v letu 2014 izvajali samostojno, pa tudi v povezavi z drugimi upravljavci zavarovanih območij v Sloveniji ter s projektnimi partnerji v okviru projekta AdriaWet 2000.

Upravljalne strategije

8.1. Uporaba lastnih tiskanih, virtualnih in drugih medijev

Ukrepi

- Nadgradnja in vzdrževanje spletne strani www.skocjanski-zatok.org

Po oblikovni in vsebinski prenovi spletne strani rezervata v letu 2012 smo v letu 2014 nadaljevali z dodajanjem novih aktualnih vsebin za obiskovalce in drugo zainteresirano javnost in rednim vzdrževanjem spletne strani. Nadaljevali smo z objavljanim aktualnih novic, na primer o rezultatih tedenskega monitoringa ptic.

- Priprava, izdaja in uporaba tiskanih medijev

V okviru projekta AdriaWet 2000 smo izdali dopolnjeno verzijo vodnička po naravnem rezervatu v slovenskem in italijanskem jeziku, ki je namenjen tako izobraževalnim skupinam kot tudi ostalim obiskovalcem. Nadaljevali smo tudi z distribucijo ostalih gradiv ključnim ciljnim skupinam.

- Priprava mobilne aplikacije in FB strani Naravnega rezervata Škocjanski zatok (dodatni ukrep)

V letu 2014 smo začeli s pripravo materialov za mobilno aplikacijo in FB stran, ki sta bili izdelani v okviru projekta *NatuRegio_Balkans*, ki je vključeval tako izobraževanje koordinatorke za izobraževanje in PR Bie Rakar, kot tudi finančni prispevek za izvedbo omenjenih dveh komunikacijskih orodij. Mobilna aplikacija, namenjena vsem uporabnikom pametnih telefonov, bo po ponovni otvoritvi rezervata obiskovalcem služila kot interaktivni vodniček po rezervatu, z osnovnimi informacijami o rezervatu in o živalskih (s poudarkom na ornitofavni) ter rastlinskih vrstah, ki jih lahko v rezervatu opazujemo v različnih letnih časih, poleg tega bo omogočala vnos opazovanj ptic v rezervatu. Objava mobilne aplikacije je predvidena v oktobru 2015, javnosti bo predstavljena ob otvoritvi infrastrukture za obisk. Vzporedno s pripravo mobilne aplikacije smo pripravili in objavili tudi FB stran naravnega rezervata, kjer so poleg aktualnih vsebin, sproti objavljene tudi fotografije, utrinki iz življenja v rezervatu. FB stran smo in bomo uporabljali kot medij za obveščanje obiskovalcev in lokalnega prebivalstva tudi v času gradnje infrastrukture za obisk. FB stran rezervata je dostopna na povezavi: www.facebook.com/skocjanskizatok

8.2. Mediji in odmevni dogodki

Ukrepi

- Delo z mediji, predvsem ob medijsko odmevnih dogodkih

Javnost smo redno obveščali o rezultatih projekta AdriaWet 2000 in ob pomembnejših mejnikih izvajanja projekta tudi z objavami na spletni strani <http://www.adriawet2000.eu/>. V okviru projekta smo objavili 12 sporočil za javnost :

- Prezimovajoče vrste na projektnih območjih AdriaWet 2000;
- 2. februar: Svetovni dan mokrišč;
- 22. marec: Svetovni dan voda;
- Ptice selivke v projektnih območjih AdriaWet 2000 in Svetovni dan ptic selivk – 10. in 11. maj 2014;
- 24. maj: Evropski dan parkov, 22. maj: svetovni dan biotske raznovrstnosti
- 5. junij: Svetovni dan okolja;
- AdriaWet 2000: projekt čezmejnega sodelovanja človeka z naravo v III. tisočletju;
- Protokol monitoringa projekta AdriaWet 2000 in gnezdeče vrste projektnih območij;
- V smeri trajnostnega vzdrževanja mokrišč: narava postane ekonomski vir!;
- Evropski teden mobilnosti in Sredozemski dan obale 2014;
- Raznovrstni »uporabniki narave«: konflikt ali sinergija?; Evropski dan opazovanja ptic (Eurobirdwatch) 2014 bo obeležen prvi vikend v oktobru;
- Sporočilo za javnost ob zaključni konferenci projekta: Celostno upravljanje zavarovanih območij severnega Jadrana - zaključna konferenca projekta AdriaWet 2000

V letu 2014 smo z mediji sodelovali pri pripravi različnih prispevkov, reportaž in snemanjih ter jih sproti obveščali o vseh aktivnostih in dogodkih v Škocjanskem zatoku.

Škocjanski zatok se je pojavil v prispevkih, v katerih je predstavljal osrednjo temo, si jo delil z drugo temo ali pa je bila osrednja druga tema (Preglednica 1). Prevladovala so objave v tiskanih medijih, zlasti v lokalnih Primorskih novicah. Pomembne so bile tudi objave na lokalnih televiziji in radiu (TV Koper, Radio Koper, Radio Capris). Nobena objava ni bila negativna ali povezana s konfliktom.

Preglednica 2: Objave glede na osrednjo temo

Osrednja tema	Objave	
	Število	Delež (%)
Škocjanski zatok	43	49
Škocjanski zatok z enakovredno temo	17	20
Druga tema	27	31
Skupaj	87	100

Preglednica 3: Objave po mesecih

Mesec	Objave				Skupaj
	Osrednja tema (št)	Osrednja tema (%)	Stranska tema (Št)	Stranska tema (%)	
Januar	10	83	2	17	12
Februar	2	50	2	50	4
Marec	4	67	2	33	6
April	0	0	4	100	4
Maj	1	11	8	89	9
Junij	1	25	3	75	4
Julij	2	67	1	33	3
Avgust	3	75	1	25	4
September	4	67	2	33	6
Oktober	21	95	1	5	22
November	1	100	0	0	1
December	11	92	1	8	12
Skupaj	60	69	27	31	87

Preglednica 4: Objave po temah

Teme-osrednja tema	Št. objav	%
Gradnja objektov	21	35
Napad na kobilu in dogodki po napadu	9	15
Izobraževanje, izleti, predavanja, razstave, publikacije	10	17
Ptice	7	12
Rezervat, mokrišča	9	15
Turizem in prosti čas	1	2
Ostale živali	3	5
SKUPAJ	60	100

Preglednica 5: Objave po dogodkih s prikazom pomembnih objav

Dogodek	Objave			Pomembne objave
	Osrednja tema	Stranska tema	Skupaj	
Napad na kobilu in dogodki po napadu	1		1	1 regionalni
Svetovni dan mokrišč		1	1	1 nacionalni
Novica o gradnji parkovne infrastrukture	3		3	2 regionalna, 1 nacionalni
Novinarska konferenca ob začetku gradnje objektov	29		29	10 regionalnih, 9 nacionalnih
Evropski dan opazovanja ptic	3		3	3 nacionalni
Ex-tempore	1		1	1 regionalni
Evropski teden mobilnosti	1		1	1 nacionalni
Glavna obravnava zoper napadalca na kobilu	5		5	3 regionalni, 2 nacionalni
SKUPAJ	43	1	44	17 regionalnih 17 nacionalnih

- **Objave po avtorjih/virih**

Med **60** analiziranimi prispevki je pri **42** (70%) naveden avtor oz. vir. Med posameznimi poročevalci so največ prispevkov v obdobju analize pripravili:

- Tjaša Lotrič (Radio Slovenija 1, Radio Koper, TV Koper) – 4
- Nataša Hlaj (Primorske novice) – 4
- Boris Šuligoj (Delo) - 3
- Dejan Putrle (Primorske novice) – 3
- Sijan Pretnar (Primorske novice) - 3
- Elena Batista Štadler (TV Slovenija, TV Koper) – 2
- Dejan Jelačin (TV Slovenija, TV Koper) - 2
- Matic Jerman (TV Slovenija 1) – 2
- Iztok Umer (Slovenske novice) - 2
- Matej Sukič (TV Koper) – 2
- Maja Kirar (Radio Koper) - 2

Iz analize je razvidno, da pomembni avtorji prispevkov pokrivajo tudi (lokalno) pomembne medije.

Pomemben vir za nadaljnje objave so objave na spletni strani STA. Predvsem spletni mediji svoje objave črpajo iz tega vira, teh objav pa je verjetno še več, saj avtorji spletnih objav pri navajanju virov niso dosledni. Vsekakor s sporočilom, poslanim na STA, multipliciramo večje število objav, tako da je ta komunikacijska pot v prihodnje zelo smiselna.

Preglednica 6: Objave po medijih in kategorijah

Mediji (po abecednem redu)	Število objav		
	Tiskani	Radijski	TV
Delo	4		
Ekipa24	1		
Mandrač	1		
National Geographic	1		
National Geographic Junior	1		
Nedelo	1		
POP TV			2
Primorske novice	21		
Radio Capris		3	
Radio Koper		5	
Radio Slovenija 1		4	
Slovenske novice	2		
Svet24	1		
Štajerski tednik	1		
TV Koper			6
TV Slovenija 1			5
Večer	1		
SKUPAJ	35	12	13
%	64	22	24

V analiziranem obdobju prevladujejo objave v tiskanih medijih (64%). Objav v internetnih medijih nismo analizirali.

Preglednica 7: Objave po dosegu

Medij	Nacionalni/ regionalni	Doseg	Število objav
POP TV	Nacionalni	1.054.000	2
TV Slovenija 1	Nacionalni	753.000	5
National Geographic	Nacionalni	171.000	1
Delo	Nacionalni	157.000	4
Radio Slovenija 1	Nacionalni	144.000	4
NG Junior	Nacionalni	76.000	1
Primorske novice	Regionalni - primorski	50.000	21
TV Koper	Regionalni - primorski	45.588	6
Radio Koper	Regionalni - primorski	45.000	5
Štajerski tednik	Regionalni - štajerski	38.000	1

*vir za podatke o dosegu – <http://www.consensus.si>

- Sejmi in prireditve

Zaradi začetka gradnje objektov v letu 2014 Škocjanskega zatoka nismo predstavljali na sejmi in prireditvah.

- Potujoča razstava

V letu 2008 smo pripravili potujočo razstavo o območjih Natura 2000 (posebnih območjih varstva) v primorski regiji, med katerimi je tudi Škocjanski zatok, v slovenski, angleški in italijanski različici. Doslej smo z razstavo prepotovali celotno regijo in tudi druge kraje širše po Sloveniji in v zamejstvu, hkrati pa lokalnim prebivalcem Kopra predstavili tudi druga za ptice pomembna območja v njihovi bližini. V letu 2014 potujoče razstave nismo postavili na ogled širši javnosti; le-to načrtujemo v letu 2015 in sicer v dogovoru s knjižnico v Ajdovščini in knjižnico v Sežani.

- Oglaševanje

Oglaševanje je bilo načrtovano kot promocijski ukrep po dokončni ureditvi rezervata, ker pa ta še ni gotova, v letu 2014 le-tega v okviru promocijskih aktivnosti še nismo izvajali.

8.3. Neposredne predstavitve in promocija rezervata

Ukrepi

- Predstavitve lokalnemu prebivalstvu in predstavnikom lokalnih oblasti

Lokalne prebivalce Kopra in okolice smo o napredku pri urejanju in upravljanju Škocjanskega zatoka obveščali tako na predavanjih, ki jih že nekaj časa redno organiziramo z Osrednjo knjižnico Srečka Vilharja Koper, kot tudi na posebnih predstavitev ob različnih okoljskih dnevih ali krajevnih/lokalnih praznikih. V letu 2014 smo tako pripravili sklop rednih mesečnih predavanj, in sicer:

- 13. januar »Volkovi iz slovenskih gozdov«, predavatelj dr. Miha KROFEL
- 25. februar »Velika uharica v sobivanju s človekom«, predavatelj Tomaž MIHELICH
- 25. marec »Ptičja peresa«, predavatelj Jurij HANŽEL
- 21. oktober »Superplenilstvo pri pticah«, predavatelj Rok ROZMAN
- 18. november »Hladnokrvno o plazilcih slovenske Istre«, predavatelj Griša PLANINC

- 16. december »Kaj je novega v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok«, predavatelji Borut MOZETIČ, Matjaž BEDJANIČ in Slavko POLAK

V okviru tedna mobilnosti (16. do 22.9.2014) smo v sodelovanju z MO Koper, za širšo javnost pripravili izlet po sladkovodnem delu Škocjanskega zatoka.

Poleg omenjenega smo nadaljevali tudi z rednim obveščanjem ključnih predstavnikov lokalnih oblasti. Pri vseh tovrstnih predstavitev smo ustrezno promovirali tudi koristi rezervata za lokalno skupnost in priložnosti, ki iz tega izhajajo.

- Predstavitve širši slovenski in mednarodni javnosti

Naravni rezervat Škocjanski zatok redno aktivno predstavljamo tudi zainteresirani javnosti drugod po Sloveniji, tako potencialnim obiskovalcem – ljubiteljem narave, kot tudi strokovni javnosti. Poleg tega smo rezervat predstavljali mednarodni javnosti na vseh primernih dogodkih, strokovnih srečanjih in konferencah, kot tudi poskrbeli za pripravo in objavo člankov o rezervatu v ustreznih slovenskih in mednarodnih revijah in drugih tiskanih medijih, od DOPPS-ove revije Svet ptic do revij in prilog časopisov na temo prosti čas, narava, rekreacija in podobno.

V okviru tega sklopa smo NR Škocjanski zatok v letu 2014 predstavili sledečim skupinam:

- 11. februarja smo za 15 naravovarstvenikov iz nevladnih organizacij iz Črne gore pripravili predavanje in vodenje po krožni učni poti na Bertoški bonifiki;
- 27. februarja smo študentom in ostali zainteresirani strokovni javnosti predstavili DOPPS in NR Škocjanski zatok na 1. Kariernem dnevu v organizaciji Univerze na Primorskem v Kopru;
- 13. marca smo za 40 študentov iz Belgije (Agro und Biotechnologie Geel) v okviru njihove strokovne ekskurzije po Sloveniji pripravili strokovno predavanje in vodenje po rezervatu;
- 1. aprila so nas obiskali člani Centra za zaščito i proučavanje ptica Crna gora in zaposleni iz Javnega preduzeča za upravljanje morskim dobrom iz Črne gore. Pripravili smo jim strokovno predavanje s predstavitvijo izvedbe renaturacije Škocjanskega zatoka.
- 15. aprila so nas ponovno obiskali člani Centra za zaščito i proučavanje ptica Crne gore; tokrat z namenom spoznavanja naših izobraževalnih programov in programov za ostale skupine obiskovalcev;
- 12. junija smo za 28 članov sindikata Zveze gozdarjev Slovenije pripravili vodenje in ogled Škocjanskega zatoka;
- 27. septembra smo za dva predstavnika Ambasade Kraljevine Nizozemske pripravili predstavitev in vodenje po Škocjanskem zatoku;
- 26. novembra smo pripravili strokovno predavanje o renaturaciji Škocjanskega zatoka za skupino nevladnih organizacij iz Črne gore, v sklopu njihove strokovne ekskurzije po Sloveniji.

- Individualne in druge neposredne predstavitve manjšim ciljnim skupinam

Med individualnimi predstavitvami manjšim ciljnim skupinam so bile v 2014 naslednje:

- 12. marca smo za skupino varovancev iz društva Ozare iz Izole pripravili in izvedli njim prilagojeno vodenje v Škocjanskem zatoku;
- 16. septembra smo izvedli individualno vodenje s poudarkom na opazovanju in spoznavanju različnih vrst ptic za 2 članici društva DOPPS;
- 19. septembra smo na željo društva Sožitje (Društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju) iz Ajdovščine pripravili vodenje za njihove člane s spremljevalci – skupno se je vodenja udeležilo 30 oseb.

8.4. Razvoj in vzdrževanje dobrih odnosov z lokalno skupnostjo in različnimi ključnimi organizacijami

Ukrepi

- Vzdrževanje dobrih odnosov s predstavniki lokalnih oblasti

Nadaljevali smo z vzdrževanjem vzpostavljenih dobrih odnosov s predstavniki Mestne občine Koper ter vseh občinskih služb.

- Vzdrževanje dobrih odnosov s predstavniki lokalnih zainteresiranih skupin

Hkrati smo ohranjali dobre odnose tudi z lokalnimi zainteresiranimi skupinami, npr. lokalnimi člani DOPPS, upravljavci drugih zavarovanih območij v Sloveniji, z lokalnimi šolami, lokalnimi nevladnimi organizacijami, okoliškimi kmeti, sosedi, itd.

- Razvoj in vzdrževanje dobrih odnosov z izobraževalnimi ustanovami za prepoznavanje rezervata in narave v širšem pomenu besede kot vrednote med mladimi generacijami

Vse izobraževalne skupine, ki so se udeležile različnih izobraževalnih aktivnosti v rezervatu, smo uvrstili tudi med prejemnike promocijskih, informacijskih in relevantnih strokovnih gradiv rezervata.

- Razvoj in vzdrževanje dobrih odnosov s strokovnimi organizacijami, ki delujejo na podobnih področjih

Skrbeli smo tudi za razvoj in vzdrževanje dobrih odnosov s strokovnimi organizacijami, ki delujejo na podobnih področjih, npr. z Morsko biološko postajo Piran, Zavodom RS za varstvo narave, OE Piran, Zavodom za zdravstveno varstvo Koper, Agencijo RS za okolje ter njeno pisarno v Kopru, itd.

8.5. Sodelovanje in skupna promocija v okviru mreže upravljavcev severno-jadranskih mokrišč AdriaWet in z upravljavci drugih zavarovanih območij

Ukrepi

- Vzpodbujanje sodelovanja znotraj mreže AdriaWet in z upravljavci drugih zavarovanih območij v Sloveniji in tujini

V okviru projekta AdriaWet 2000 smo nadaljevali s skupnimi aktivnostmi in sodelovali s projektnimi partnerji. Aktivnosti izven projekta ne načrtujemo. Vodilni partner je podal zahtevek za podaljšanje projekta, ki naj bi se ponovnem terminskem načrtu zaključil februarja 2015.

- Izvedba skupnega promocijskega projekta z AdriaWet partnerji

Projekt »Jadranska mokrišča za omrežje Natura 2000« (na kratko »AdriaWet 2000«) je namenjen predvsem razvoju skupnih orodij za povečanje privlačnosti in prepoznavnosti sodelujočih mokrišč iz Furlanije, Benečije in Slovenije. DOPPS-ov del izvedbe aktivnosti v NR Škocjanski zatok smo ocenili na 270.000€, od česar 85% financira ESRR, 15% nacionalnega sofinanciranja pa partnerjem iz privatnega sektorja v Sloveniji zagotavlja MGRT na podlagi posebne pogodbe o nacionalnem sofinanciranju, ki smo jo podpisali 30.10.2012. Na podlagi zahtevka Organa upravljanja programa Italija-Slovenija je bilo potrebno znižanje finančne vrednosti vseh sodelujočih projektov zaradi nižje porabe sredstev od razpoložljivih sredstev po pogodbah. Skladno s tem smo proračun za aktivnosti v NRŠ znižali za 27.076,77€, tako da po novem znaša 242.923,22€.

V letu 2014 smo po delovnih sklopih opravili naslednje aktivnosti:

- Skupni program spremljanja stanja (monitoring) in ohranjanje biotske raznovrstnosti (nadgradnja in financiranje ukrepov 1.7 in 1.8 ter ostalih s sklicem nanje): na podlagi skupne metodologije in protokola za monitoring izbranih živalskih skupin in/ ali vrst smo nadaljevali z monitoringom v skladu z opisi pod navedenima ukrepoma, ki hkrati pomenijo tudi testiranje protokola, in skupaj s partnerji predstavili pridobljene znanstvene podatke na spletnem portalu. Na koncu raziskave je bil izdelan skupni dokument, kjer so opisani primerni ukrepi pri upravljanju različnih vrst in habitatov, vključenih v raziskavo.
- Skupni program za celovito in trajnostno upravljanje zavarovanih območij: v okviru te aktivnosti je bil izdelan Skupni referenčni program (master plan), ki vključuje analizo upravljaljskih načrtov projektnih območij, izpostavlja skupne značilnosti ter omogoča izmenjavo najboljših praks v mreži. V sklopu omenjenega programa je bil izdelan predlog Načrta upravljanja NRŠZ za obdobje 2015-2024.
- Izobraževanje, ozaveščanje in skupna promocija: izobraževalne programe posameznih območij v okviru projekta smo nadgradili s skupnim vzgojno-izobraževalnim programom, ki predstavlja značilnosti omrežja Natura 2000 in je nastal v sodelovanju med projektnimi partnerji v okviru posebej za to organiziranih srečanj. V letu 2014 je bil dokončno izdelan in strokovno pregledan s strani doc. dr. Gregorja Torkarja, strokovnjaka za področje okoljske vzgoje in izobraževanja. Poleg tega smo pridobili tudi načrt opreme in razstav, izdelana je nova celostna grafična podoba naravnega rezervata, na podlagi obojega pa smo v okviru projekta pričeli s pripravo razstav za osrednjo opazovalnico, ki bodo večinoma pripravljene v okviru projekta in dokončane v začetku 2015.
- Modeli lokalnega sodelovanja za trajnostni razvoj območij: v okviru tega sklopa smo se 17. aprila 2014 z lokalnimi deležniki in drugimi zainteresiranimi sestali v Fiumicellu na temo razvoja novih oblik sodelovanja pri upravljanju sodelujočih naravnih rezervatov v prihodnje; 20. oktobra 2014 smo skupaj z WWF MedPo pisarno iz Zagreba izvedli delavnico za ugotovitev koristi / prednosti Naravnega rezervata Škocjanski zatok, ki smo jih na delavnici prediskutirali in s konsenzom potrdili s kar največjim številom sodelujočih deležnikov.
- Komunikacijski načrt (nadgradnja aktivnosti v okviru Cilja 8): sporočila za javnost in objave na spletni strani, kot izhaja iz točke 8.2. in v skladu s Komunikacijsko strategijo oz. načrtom (KS).
- Koordinacija in vodenje projekta ter poročanje: poleg vsebinskih delovnih sklopov smo tudi v letu 2014 poskrbeli za ustrezno vsebinsko in finančno koordinacijo, vodenje in spremljanje projekta ter pripravo vseh potrebnih projektnih poročil z vsemi spremljevalnimi dejavnostmi. Sodelovali smo v Upravnem odboru projekta ter se udeleževali sklicanih sestankov in srečanj.

- Sodelovanje v nacionalni Zvezi naravovarstvenih nadzornikov in Skupnosti zavarovanih območij

V okviru Zveze naravovarstvenih nadzornikov v letu 2014 še ni bilo nobenih aktivnosti.

Skupnost zavarovanih območij je tudi v letu 2014 nadaljevala z zastavljenimi nalogami. Ob dnevu parkov in dnevu biotske raznovrstnosti smo se 21. maja udeležili tiskovne konference, ki je potekala v Naravnem rezervatu Iški morost na Ljubljanskem barju. Poleg rednih sestankov je bil 18. marca sklican razširjen sestanek uredniškega odbora ICPE zbornika na temo slovenskih ZO s primeri dobre prakse na njih. Zbornik je izšel novembra 2014, skupnost je imela zato v jesenskem obdobju še dva interna sestanka za načrtovanje promocije zbornika, in sicer 14. oktobra in 5. novembra. Predstavitev zbornika z okroglo mizo pa smo izvedli 25. novembra 2014 v Puconcih v sodelovanju z lokalnimi gospodarstveniki.

Cilj 9: Do konca leta 2009 zgraditi načrtovano parkovno infrastrukturo (informacijski center, centralna opazovalnica, opazovalni stolp, učne poti z opremo, itd.), ki bo ljudem omogočala kakovostno doživljanje narave in jim posredovala ključna sporočila

Upravljalne strategije

9.1. Dokončanje izhodišč za načrtovanje in izvedbo parkovne infrastrukture

Strategija je izvedena, ukrepov v letu 2014 nismo načrtovali.

9.2. Zagotovitev financiranja za izgradnjo vse infrastrukture za obiskovalce

Financiranje izgradnje infrastrukture za obisk NRŠZ, ki v tekočih cenah znaša 3.373.380,00€, je bilo zagotovljeno s podpisom pogodbe o sofinanciranju operacije »Objekti v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok«, št. OPRR-PU3.1-2013/3-LB 7.3.2014 s strani MGRT in MKO. Skladno s pogodbo MGRT pokrije neto vrednost celotne investicije in ostalih projektnih aktivnosti, MKO skupaj z DOPPS, ki je upravičenec za sredstva iz presežka SKZG RS 2005-2007, pa neupravičeni DDV. Investicija se vodi v načrtu razvojnih projektov (NRP) pod nazivom »Objekti v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok« ter številko 2511-11-0066.

Preglednica 8: Finančna konstrukcija z viri financiranja skladno s sklenjeno pogodbo o sofinanciranju operacije

Finančna konstrukcija	V EUR
Vrednost projekta v stalnih cenah	3.320.789,50
Vrednost projekta v tekočih cenah	3.373.380,00
Viri financiranja	3.373.380,00
MGRT (OP RR, razvojna prioriteta: Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov, prednostna usmeritev: Dvig konkurenčnosti turističnega gospodarstva)	2.765.281,96
- od tega ESRR (85%) – PP 683710 – Razvoj turističnih destinacij - 07-13 - EU	2.350.489,67
- od tega slov.udeležba (15%) – PP 695910 - Razvoj turističnih destinacij -07-13 - slovenska udeležba	414.792,29
PRESEŽEK SKZG RS 2005-2007 (DOPPS)	500.354,69
SOFINANCIRANJE MKO – PP 244310	107.743,35

9.3. Dokončanje dokumentacije in pridobitev vseh potrebnih soglasij in dovoljenj

Ukrepi

Projektna in investicijska dokumentacija sta bili dokončani v letu 2013.

Gradbeno dovoljenje je na podlagi vloge DOPPS pristojno Ministrstvo RS za infrastrukturo in prostor v 2012 podaljšalo za nadaljnji dve leti, in sicer do 18.10.2014. Gradnja se je začela še pravočasno v okviru veljavnega gradbenega dovoljenja oziroma pred njegovim iztekom.

Naročilo izdelave izvodov projekta notranje opreme in grafične signalizacije s strani ministrstva se je zakasnilo v začetek leta 2015. Vsebinski del načrtovanja opreme in razstav smo sicer z izbranim izvajalcem

izvedli v okviru projekta AdriaWet 2000 že februarja 2014, tako da za izdelavo izvodov projektov ne bo potrebno veliko časa.

9.4. Izgradnja, oprema in vzdrževanje 2 km krožne učne poti z opazovališči, znaki in mlakami za dvoživke in nevretenčarje na Bertoški bonifiki

Ukrepi

- Izdelava in namestitev zastiralnih sten (parapetov) z opazovalnimi linami (2. faza)

Izvedbo 2. faze opazovališč smo uvrstili v skupno investicijo izgradnje parkovne infrastrukture v rezervatu, ki jo bomo izvedli v okviru projekta Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok (glej točko 9.5.). Poleg tega se v celoti izvede rekonstrukcija obstoječega opazovališča 6 ob laguni ter novo opazovališče slanuš 7, prav tako ob laguni, z mostičkom preko jarka in prehodom čez nasip. Izvedba je v skladu z novim terminskim planom predvidena v letu 2015.

- Vzdrževanje objektov, opreme in spremljajočih manipulativnih površin ter opreme na prostem

V letu 2014 smo redno pregledovali obstoječe objekte in opremo z namenom zagotavljanja varnosti obiskovalcev in zaposlenih. Vzdrževalni posegi na opazovališčih so bili po zelo deževni zimi in tudi nadaljevanju leta nujni, saj je odgnilo še več podnic in nosilcev še nerenoviranih opazovališč. Z oporami in zamenjavo dela desk smo opazovališča usposobili za krajši čas do izvedbe del, v okviru katerih se izvede načrtovana zamenjava podov v celoti in v letu 2014 niso bili primerni za zadrževanje večjih skupin, kar smo pri skupinskih obiskih upoštevali, zelo velikih skupin iz tega razloga tudi nismo sprejemali. Poleg tega smo skrbeli za redno čiščenje objektov, opreme in spremljajočih manipulativnih površin.

9.5. Izgradnja, oprema in vzdrževanje centra za obiskovalce s spremljajočimi manipulativnimi površinami in centralne opazovalnice na Bertoški bonifiki

Ukrepi

- Izvedba javnih naročil za izbiro izvajalcev

V skladu s spremembo investitorja projekta Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok izvaja javna naročila za pridobitev izvajalcev projektnih aktivnosti Direktorat za javne službe varstva okolja in investicije v okolje v okviru MKO. V prvi polovici leta sta se izvajali naslednji javni naročili:

- gradnja objektov (GOI dela), ki je bilo na portalu javnih naročil objavljeno 15.10.2013, št. objave: JN13109/2013: MKO je 13.2.2014 zavrnilo vse ponudbe zaradi napake v obrazcih ponudbe, čemur je sledil zahtevki za revizijo najcenejšega ponudnika Makro 5 d.o.o., ki pa ga je Državna revizijska komisija s sklepom z dne 16.4.2014 zavrnila kot neutemeljenega. Po dopolnitvah razpisne dokumentacije (MKO, DOPPS, projektant) je bil razpis za izvedbo objektov drugič objavljen 28.5.2014, št. objave: JN6035/2014 z rokom oddaje in odpiranja ponudb 1.7.2014. Na razpis je prispelo 5 ponudb, najcenejši ponudnik Adriaing d.o.o. pa je bil izbran za izvedbo gradnje in z njim 24. septembra 2014 sklenjena pogodba v vrednosti 2.792.507,30€ z DDV;
- svetovalni inženiring in svetovalno nadzorstvo, ki je bilo na portalu javnih naročil objavljeno 5.11.2013, št. objave: NMV2639/2013: z odločitvijo o izidu naročila z dne 14.1.2014 je bil kot najcenejši ponudnik izbran Lokainženiring d.o.o., in sklenjena pogodba v vrednosti 34.404€ z DDV.

- projektantski nadzor: izvajalca Ravnikar Potokar d.o.o. je ministrstvo izbralo po postopku zbiranja ponudb in sklenilo z njim pogodbo dne 29. oktobra 2014 v vrednosti 22.509,00€ z DDV.

Zaradi zamude pri oddaji javnega naročila gradnje objektov se je začetek in s tem celotna izvedba investicije zakasnila z začetka leta 2014 v oktober istega leta, kar je bistveno vplivalo tudi na realizacijo finančnega plana investicije in programa dela NRŠZ za leto 2014.

V 2015 se skladno s postopki javnega naročanja izvedejo še postopki zbora izvajalcev za:

- projekt notranje opreme in grafične signalizacije (izvodi) in
- notranja oprema.
- Gradnja objektov – izvedba gradbenih in obrtniških del

Projekt »Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok« je namenjen izgradnji vseh načrtovanih objektov in s tem dokončni ureditvi rezervata. Začetek gradnje je stekel z uvedbo izbranega izvajalca Adriaing d.o.o. v delo dne 1. oktobra 2014.

- Notranja oprema objektov

Po trenutnih načrtih bo notranje opremljanje objektov potekalo sredi leta 2015.

9.6. Izgradnja, oprema in vzdrževanje objektov, poti in druge parkovne infrastrukture na območju pod ankaransko vpadnico

Ukrepi

- Izvedba javnih naročil za izbiro izvajalcev
- Gradnja objektov – izvedba gradbenih in obrtniških del
- Notranja oprema objektov

Projekt »Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok« je namenjen izgradnji vseh načrtovanih objektov in s tem dokončni ureditvi rezervata. Začetek gradnje objektov pod ankaransko vpadnico je predviden v začetku 2015.

9.7. Minimiziranje motenj

Ukrepi

- Izgradnja in vzdrževanje vseh naravnih ter umetnih zastorov

Ob učni poti v rezervatu, razen na redkih močno zaraščenih predelih z gostim naravnim rastjem, kjer smo za preprečitev motenj zgradili notranje zastiralne nasipe višine vsaj 1,5 metra in zasadili naravno rastje, ki prispeva k naravnemu videzu nasipa in fizično preprečuje obiskovalcem dostop na nasipe, obstoječo zarast tudi v letu 2014 vzdržujemo in po potrebi dopolnjujemo, vendar večjih zasaditev v letu 2014 ne predvidevamo, saj večina sadik, ki smo jih zasadili v preteklih letih lepo uspeva in služi osnovnim ciljem:

- Zmanjševanje agresivnosti tujerodnih vrst, kot so rubinija (*Rubinia pseudoacacia*), amorfa (*Amorfa fruticosa*) in japonsko kosteničevje (*Lonicera japonica*), ki bi verjetno onemogočila naravno zaraščanje z avtohtonimi vrstami. Poleg tega pa nekatere vrste klijejo le na golih tleh, ki pa se brez motenj hitro

zarastejo z ruderalno vegetacijo visokih steblik in tako onemogočijo klitje semen dreves iz rodov *Populus*, *Alnus* in *Salix*.

- Vzpostavitev sonaravne avtohtone lesne vegetacije, ki bo služila kot zatočišče ter vir hrane za tukajšnjo favno.
 - Z zasaditvijo izbranih grmovnih vrst ustvariti goste mejice v okolici vseh opazovalnic in drugih izpostavljenih predelih vzdolž krožne učne poti, ki bodo preprečevale dostop in prehajanje obiskovalcev na zastiralne nasipe ter s tem zmanjšale motnje na živi svet rezervata.
- Omejen dostop v določene dele rezervata med gnezdilno sezono

Dostopa med gnezdilno sezono v 2014 nismo omejevali.

- Kodeks obnašanja v rezervatu

Zadrževanje obiskovalcev v rezervatu je dovoljeno samo v okviru označene infrastrukture za obisk. V skladu z Uredbo o Naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 75/2013) določi upravljavec podrobnejša pravila obiskovanja naravnega rezervata skupaj z vstopnimi točkami in urnikom v načrtu upravljanja (v zaključni fazi priprave).

- Vodenje skupin

Za skupine obiskovalcev, ki so definirane kot skupine ljudi, ki štejejo najmanj 10 in največ 25 ljudi in za šolske skupine, ki jih sestavlja en šolski razred ne glede na splošno definicijo skupine, izvaja upravljavec strokovna vodenja po rezervatu proti plačilu. Vodniki po rezervatu hkrati z izvajanjem osnovne funkcije vodenja – spremljanje in usmerjanje obiskovalcev in strokovna razlaga o značilnostih naravnih prvin na širšem območju rezervata, o procesih, naravnih vrednotah, rastlinskih in živalskih vrstah ter njihovih habitatih v rezervatu – obiskovalce opozarjajo na primerno vedenje v rezervatu, nadzorujejo gibanje obiskovalcev in preprečujejo motnje. V letu 2014 je Naravni rezervat Škocjanski zatok obiskalo 42 vodenih skupin oziroma skupno 1245 obiskovalcev.

- Dodatna zaščita proti hrupu

Po trenutno veljavni zakonodaji ni pravnih podlag, s katerimi bi investitorje nove infrastrukture v bližini Škocjanskega zatoka, ki povzroča dodatni hrup, obvezali k izgradnji aktivne protihrupne zaščite. Rešitve bodo mogoče šele s spremembo zakonodaje v smeri povečanja varovanja občutljivih zavarovanih območij narave pred hrupom, ali pa po izgradnji centra za obiskovalce, ko bo treba z monitoringom dokazati hrupne vplive na ta varovani objekt.

Dodatna možnost, ki jo že od leta 2012 dalje raziskujemo s predstavniki Luke Koper d.d., je uporaba konsolidiranega materiala iz morskega dna, ki ga v Luki izkopavajo pri poglobljanju luškega dna in katere uporabnost preverjajo v sodelovanju s strokovnimi ustanovami s področja gradbeništva. V letu 2014 so izdelali tesne opeke iz morskega sedimenta in dokončno potrdili možno uporabo tega materiala za protihrupne pregrade, opeke so bile tudi prijetne rumenkaste barve. Z Goriškimi opekarnami so tudi začeli s poskusno proizvodnjo opeke iz tega materiala, ki pa so mu za ta namen dodali precej primesi, tako da so izdelani zidaki vizualno povsem podobni klasičnim zidakom, tudi navadne opečnate barve, in s tem manj primerni za uporabo v protihrupne namene.

- Sodelovanje s pristojnimi službami in uporabniki ter investitorji za zmanjšanje hrupa in svetlobnega onesnaženja v okolici rezervata

Usmeritve za zmanjšanje hrupa in svetlobnega onesnaževanja smo vključili v predlog Načrta upravljanja NRŠZ za obdobje 2015-2024.

9.8. Monitoring obiskovalcev in raziskava njihovih potreb in zahtev

Ukrepi

- Evidenca obiskovalcev s sistemom najav skupin

Sistem sprejemanja obiskovalcev na podlagi najav skupin nam omogoča ustrezno terminsko razporejanje skupin. S tem se izognemo preveč masovnemu obisku ter prevelikim točkovnim obremenitvam parkovne infrastrukture in omejenega števila zaposlenih v rezervatu. Sistem najav, po katerem smo skupine obiskovalcev sprejemali tudi v letu 2014, je omogočal tudi ustrezno kadrovsko pripravo ob dnevih z več obiska (npr. z vključitvijo prostovoljcev in honorarno zaposlenih). Obiskovalcem je omogočal sproščeno doživljanje narave v rezervatu, brez nepotrebnega čakanja in gneče.

- Spremljanje obiskovalcev, njihovih potreb in zahtev

Sproti smo beležili predloge in komentarje obiskovalcev in drugih zainteresiranih posameznikov in skupin. Na podlagi rezultatov monitoringa obiskovalcev ter opravljenega anketiranja le-teh v letih 2012-13, smo v letu 2014 izvedli podobno, ampak vsebinsko nadgrajeno raziskavo. Za pravilno izvedbo raziskave (anketiranje in štetje obiskovalcev) je bil pripravljen Protokol anketiranja in opazovanja obiskovalcev s preštevanjem. Raziskava je potekala od 5. marca do 3. aprila, ko je bilo zbranih in pravilno izpolnjenih več kot 200 anket. V sodelovanju z dr. Gregorjem Torkarjem s PEF smo izvedli tudi s statistično obdelavo zbranih podatkov in nadaljnjo uporabo le-teh pri pripravi programov obiskovanja naravnega rezervata. Vodja rezervata je poleg tega v okviru svoje magistrske naloge izvedla poglobljeno raziskavo z 10 obiskovalci Škocjanskega zatoka. Rezultat raziskave so tudi številni predlogi in usmeritve za prihodnje programe obiskovanja v smeri spodbujanja odgovornega vedenja do narave, ki jih bomo uporabili za nove programe obiskovanja po otvoritvi objektov.

- Vpisna knjiga za obiskovalce in knjiga pohval in pritožb

Vpisno knjigo za obiskovalce smo uvedli že pred izvajanjem tega načrta, nameščena pa je v začasnem objektu – gradbeni baraki. V tem začetnem obdobju nadomešča obe predvideni knjigi, saj bomo s stolpcem »opombe« obiskovalcem ponudili tudi možnost komentarja, pohvale ali pritožbe.

Cilj 10: V letu 2007 pripraviti vsebinske programe za obiskovalce rezervata in jih po pripravi stalno izvajati

Upravljalne strategije

10.1. Izdelava vsebinskih programov za obiskovalce rezervata po glavnih ciljnih skupinah (dopolnitev)

Ukrepi

- Nadgradnja vzgojno-izobraževalnega programa rezervata za šolsko leto 2014/2015

Izobraževalni program je sestavni del vsebinskih programov za obiskovalce, vendar ga zaradi svoje posebnosti in njegovega posebnega pomena za izobraževanje, med cilji naravnega rezervata obravnavamo posebej.

V letu 2013 je bila v okviru projekta AdriaWet 2000 začeta obsežna prenova obstoječega izobraževalnega programa NRŠZ z aktivnostmi, katerih rezultat je poenoten oziroma skupni vzgojno-izobraževalni program z nekaterimi upravljavci bližnjih zavarovanih območij. V prenovljenem izobraževalnem programu je večji poudarek namenjen spoznavanju in razumevanju vloge območij Natura 2000 za ohranjanje narave ter ogroženih rastlinskih in živalskih vrst. V letu 2014 je bil omenjeni vzgojno-izobraževalni program dokončno izdelan in strokovno pregledan s strani doc. dr. Gregorja Torkarja s PEF.

10.2. Priprava interpretacijskih in izobraževalnih materialov ter razvoj in izdelava ali nakup potrebne opreme in pripomočkov

Ukrepi

- Priprava interpretacijskih materialov in medijev

Konec februarja 2014 je projektant Ravnikar Potokar d.o.o. izdelal Načrte notranje opreme in razstav, v juliju pa je bila v okviru projekta AdriaWet dokončana tudi nova Celostno grafično podoba Naravnega rezervata Škocjanski zatok, ki bo zaživela po otvoritvi objektov, izdelala pa jo je oblikovalka Jasna Andrić v okviru podjetja Pelican Records.

Skladno s partnerskim dogovorom v okviru projekta AdriaWet 2000 in odobritvijo s strani STS, smo ponatis vodnička »Zeleno srce Kopra« v slovenskem in italijanskem jeziku v razširjeni različici vključili in izvedli v okviru projekta. Vodniček je bil natisnjen v začetku 2014.

- Priprava učnih materialov, razvoj in izdelava ali nakup novih izobraževalno-raziskovalnih in interpretacijskih pripomočkov in opreme

V letu 2014 smo nadaljevali z delom na pripravi pobarvanke in otroške zgodbe, s pomočjo katere bodo otroci na igriv način spoznali nekaj značilnih vrst Škocjanskega zatoka (čapljica, liska, tukalica, slanuše, žaba debeloglavka, ipd.). Ta didaktični material je predviden za otroke od treh do šestih let starosti (do vstopa v šolo), saj opažamo, da so otroci te starosti v zadnjem času postali pogosti obiskovalci Škocjanskega zatoka (obiskujejo ga v skupinah z vzgojiteljicami ali s svojimi starši).

10.3. Izvajanje vsebinskih programov za obiskovalce rezervata

Ukrepi

- Zagotavljanje dostopa do informacij o rezervatu in izvajanje obiskovalcem namenjenih funkcij rezervata

Aktivnosti in programi za obiskovalce bodo v celoti zaživel, ko bo zgrajen in odprt informacijski center rezervata in druga parkovna infrastruktura. Dotlej pa kot začasni informacijski center služi pisarna na Staničevem trgu 16 v Kopru, v samem rezervatu pa začasni objekt – gradbena baraka, kjer so na voljo vse informacije o rezervatu, kot tudi o drugih mokriščih v severnem Jadranu.

10.4. Izvajanje izobraževalnega programa

Ukrepi

- Izvedba naravoslovnih dni in vodenih ogledov rezervata

Različne oblike vodenih ogledov rezervata in naravoslovnih dnevi so ena najpomembnejših oblik izobraževalnega procesa v rezervatu, s katerimi nadaljujemo tudi v letu 2014. Redno vzdržujemo in krepimo stike s predstavniki lokalnih osnovnih in srednjih šol, kot tudi vrtcev in drugih izobraževalnih ustanov (fakultete in višje šole), ki so se doslej udeleževali naravoslovnih dni ali izkazali interes zanje ter jih redno obveščamo o napredku del pri začetku gradnje objektov, vse z namenom prihodnje organizacije izvajanja vodenih ogledov in naravoslovnih dni. V letu 2014 je NR Škocjanski zatok obiskalo v okviru različnih vodenih ogledov in naravoslovnih dnevo 1102 predšolskih otrok, učencev, dijakov in študentov, kot sledi:

- Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo, Univerza v Ljubljani, 17. januar, prisotnih 16 študentov 5. letnika;
- Srednja šola Izola, 14. februar, prisotnih 30 dijakov iz 1. letnika;
- Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo, Univerza v Ljubljani, 14. marec, prisotnih 30 študentov 3. letnika;
- OŠ Elvire Vatovec Prade, 27. marec, prisotnih 57 učencev iz 3. razreda;
- Gimnazija Moste, 29. marec, prisotnih 40 dijakov 4. letnika;
- OŠ Idrija, 8. april, prisotnih 19 učencev iz 7. razreda;
- OŠ Oskarja Kovačiča Škofije, 14. april, prisotnih 32 učencev iz 2. razreda;
- OŠ Dušana Bordona Koper, 24. april, prisotnih 49 učencev iz 7. razreda;
- UP, Turistica Portorož, 7. maj, prisotnih 14 študentov 1. letnika;
- OŠ Koper, 8. maj, prisotnih 85 učencev iz 2. razreda;
- Društvo prijateljev mladine Kranjska Gora, 17. maj, prisotnih 25 otrok in 23 staršev;
- OŠ Šmarje pri Kopru, 20. maj, prisotnih 44 učencev iz 1. in 2. razreda;
- OŠ Šmarje pri Kopru, 21. maj, prisotnih 46 učencev iz 1. in 3. razreda;
- Srednja šola Izola, 27. maj, prisotnih 77 dijakov iz 1. letnika;
- Gimnazija Vič, 5. junij, prisotnih 32 dijakov 1. letnika;
- BIC Ljubljana, Gimnazija in veterinarska šola, 9. junij, prisotnih 69 dijakov 2. letnika;
- Dijaški dom Ajdovščina, 11. junij, prisotnih 45 učencev;
- OŠ Josipa Vandota Kranjska gora, 24. junij, prisotnih 29 učencev iz 1. razreda;
- Poletni odklop Vrhnika, 17. julij, 105 osnovnošolskih otrok v okviru počitniških aktivnosti;
- OŠ Dekani, 2. september, prisotnih 40 učencev iz 1. razreda;
- I. Gimnazija Celje, 4. september, prisotnih 27 dijakov do 1. do 4. letnika;
- Gimnazija Koper, 12. september, udeleženi 8 dijakov biološkega krožka,
- Gimnazija Vič, 17. september, prisotnih 32 dijakov 2. letnika;
- Gimnazija Lava Celje, 24. september, udeleženi 17 dijakov 4. letnika;

- Gimnazija Jožeta Plečnika Ljubljana, 25. september, prisotnih 39 dijakov iz 4. letnika;
 - Gimnazija Vič, 30. september udeleženi 32 dijakov 2. letnika;
 - OŠ Anton Ukmar Koper, 8. oktober, prisotnih 63 učencev 4. razreda.
- Izvajanje drugih izobraževalnih aktivnosti v rezervatu v skladu s programom

V skladu z izobraževalnim programom rezervata, smo tudi v letu 2014 izvedli več drugih izobraževalnih aktivnosti, kot so:

9. slikarski Ex-tempore:

21. marca 2014 (ob Svetovnem dnevu voda) je bil v okviru projekta AdriaWet 2000 izveden 9. slikarski Ex-tempore z naslovom "Naša naravna dediščina«. Organizirala sta ga OŠ Elvire Vatovec Prade in DOPPS v sodelovanju z Mestno občino Koper, Društvom likovnih pedagogov Primorja in Obalnimi galerijami Piran. Ex-tempora se je udeležilo 56 likovnih ustvarjalcev, in sicer: učenci iz 9 osnovnih šol Obalno - Kraške regije, slikarska skupina Andragoškega društva Morje Univerze za tretje življenjsko obdobje Izola ter slikarska skupina CSD Koper – Dnevni delovno terapevtski center Barčica.

Otroška delavnica za otroke iz vrtca ob Dnevu biotske pestrosti:

23. maja 2014 smo za otroke iz vrtca Smedela, enota v Ankaranu, pripravili otroško delavnico spoznavanja in opazovanja ptic v njihovem bližnjem okolju s prikazom načina obročkanja. Delavnica, ki je bila organizirana v sodelovanju z Mestno občino Koper, je bila izvedena na območju Slanega travnika v Ankaranu. Skupno je bilo prisotnih 19 otrok, v starosti od 3 do 5 let.

4. Eko Ex-tempore:

Ob obeležitvi Svetovnega dneva okolja smo 6. junija 2014 na območju rezervata prvič organizirali 4. Eko Ex-tempore z naslovom »Recikliram in ustvarjam«. Za izvedbo sta zaslužni OŠ Elvire Vatovec Prade in DOPPS, dogodka pa se je udeležilo 27 učencev iz 6 osnovnih šol Obalno-Kraške regije.

Evropski dan opazovanja ptic/ EBW 2014:

Že tradicionalno smo ob Evropskem dnevu opazovanja ptic (4.-5.10.) pripravili opazovalno točko v Škocjanskem zatoku in se pridružili ostalim organiziranim aktivnostim po Sloveniji, ki jih organizira DOPPS za obeležitev tega dneva. Dogodka se je udeležilo 66 obiskovalcev.

Cilj 11: Vzpodbujati raziskave študentov, dijakov, drugih izobraževalnih skupin in raziskovalnih ustanov v rezervatu

Upravljalne strategije

11.1. Program potrebnih raziskav in monitoringov v rezervatu in primerjalnih analiz z drugimi območji

11.2. Distribucija programa ustreznim izobraževalnim in raziskovalnim ustanovam in posameznikom

Strategiji sta izvedeni, aktivnosti v 2014 nismo načrtovali.

11.3. Redni stiki z izobraževalnimi ustanovami

Ukrepi

- Nadgrajevanje prvih stikov
- Vzpostavitev trajnega sodelovanja

Z rednimi stiki z raziskovalci in raziskovalnimi ustanovami smo ohranjali in nadgrajevali sodelovanje in na ta način dobili tudi ustrezne povratne informacije in predloge na podlagi specialnih znanj strokovnjakov, s pomočjo katerih bomo lahko v prihodnje dodatno nadgradili obstoječi program.

11.4. Koordinacija raziskovalnega dela

Ukrepi

- Sklenitev formalnih dogovorov z zainteresiranimi ustanovami in posamezniki
- Skupni detajlni plani izvedbe raziskav in monitoringa
- Organizacija in koordinacija izvedbe
- Sodelovanje pri analizah in interpretaciji rezultatov
- Skupno vrednotenje in načrtovanje novih raziskav in monitoringov

Zgoraj navedeni ukrepi so v večji ali manjši meri potrebni pri vseh oblikah raziskovalnega dela. Največji vložek upravljavca je potreben pri skupni pripravi detajlnih planov izvedbe raziskav in monitoringa, kot tudi pri analizah, vrednotenju in načrtovanju novih raziskav in monitoringov. Raziskave so opisane v okviru drugih ciljev.

11.5. Vključevanje rezultatov tovrstnih raziskav v upravljalne aktivnosti v rezervatu

Ukrepi

- Uporaba rezultatov pri upravljalnih aktivnostih – spremembe upravljanja
- Preverjanje novih dognanj ob vsakršnem letnem pregledu načrta upravljanja in upoštevanje rezultatov
- Uporaba rezultatov pri pripravi načrta upravljanja za obdobje po letu 2014

Glede na vpliv novih dognanj na habitate, vrste in biotsko pestrost naravnega rezervata Škocjanski zatok smo rezultate raziskav in monitoringa vključevali v spremembe upravljalnih aktivnosti in s tem tega načrta upravljanja na treh različnih nivojih:

- pri rezultatih, ki izkazujejo neposreden in takojšnji negativni vpliv na habitate, vrste in biotsko pestrost ob nadaljevanju aktivnosti, smo upravljanje spremenili takoj, seveda če so zato izpolnjeni vsi pravno-formalni pogoji in pri večjih ukrepih, povezanih s financiranjem, tudi če so na voljo ustrezna finančna sredstva (npr. izlov invazivnih in predatorskih vrst iz NRŠZ);
- za rezultate, kjer možen negativen vpliv na habitate, vrste in biotsko pestrost ni takojšnji, nova dognanja vključujemo v Letne programe dela ob vsakršnem letnem pregledu izvajanja načrta upravljanja;
- v primerih, ko so dani rezultati relevantni za prihodnje upravljanje rezervata, jih upoštevamo pri pripravi novega načrta upravljanja.

11.6. Priprava poročil o izvedenih raziskavah in monitoringu

Ukrepi

Upravlavec in zunanji izvajalci so pripravili poročila o izvedbi raziskav in monitoringa, ki potekajo v skladu s tem načrtom (ukrepi 1.7., 1.8., 7.3.). Temu letnemu poročilu prilagamo naslednja poročila o izvedbi raziskav in monitoringa:

- Monitoring favne kačjih pastirjev (Odonata) v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok ter priprava smernic za urejanje in upravljanje habitatov s stališča favne kačjih pastirjev, končno poročilo
- Monitoring dvoživk in plazilcev v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok, končno poročilo
- Pregled stanja kakovosti vode v laguni in na Bertoški bonifiki Naravnega rezervata Škocjanski zatok, poročilo za leto 2014

Trženje

Cilj 12: Ustvarjati prihodek iz virov, skladnih z glavnimi naravovarstvenimi cilji rezervata

Upravljalne strategije

12.1. Razvoj že identificiranih virov

Ukrepi

- Sponzorstva in donacije
- Prihodki od vodenja skupin in drugi prihodki začasnega informacijskega centra
- Kandidiranje na razpisih za sofinanciranje projektov

Tudi vnaprej ustvarjamo prihodke iz doslej identificiranih virov. Prihodke rezervata, ki bodo neposredno vloženi v upravljanje rezervata, smo v tem času skušali povečati tudi s pridobivanjem sponzorskih/donatorskih sredstev, prihodki od vodenja skupin ter kandidiranjem na razpisih za sofinanciranje projektov. V letu 2014 smo tako pridobili naslednja sredstva za izvedbo programa dela NRŠZ:

- Dotacijo MO Koper v višini 1.200€ v okviru javnega razpisa za sofinanciranje programov dela društev in drugih ustanov, katerih delovanje spodbuja promocijo varstva okolja v MOK v 2014;
- 2.773,72€ so znašali lastni prihodki rezervata od vodenja skupin;
- Dotacija v višini 3.000€ v okviru projekta *NatuRegio_Balkans* za izdelavo mobilne aplikacije in FB strani NRŠZ (prejemnica sredstev je v tem primeru Bia Rakar osebno kot udeleženka izobraževalnega programa, zato jih ne prikazujemo v finančnem poročilu, enako kot ne prikazujemo stroškov, ki jih je udeleženka osebno pokrila iz naslova projektne financiranja).

12.2. Priprava in izvedba tržne strategije

Ukrepi

- Priprava celovite ponudbe storitev in izdelkov

Ponudba storitev in izdelkov v letu 2014 ostaja nespremenjena. Izdelave in nakupa spominkov nismo načrtovali tako zaradi pomanjkanja sredstev, kot tudi gradnje objektov. Del standardnih promocijskih izdelkov je opredeljen v novi CGP, tako da bo v letu 2015 potrebna samo še izvedba le-teh.

- Izvedba drugih aktivnosti iz tržne strategije

V okviru projekta AdriaWet 2000 skupaj z italijanskimi partnerji pripravljamo skupni program za celovito in trajnostno upravljanje zavarovanih območij. V letu 2013 smo z nekoliko zamude pričeli z internim izobraževanjem kadrov projektnih partnerjev s področij dela pri upravljanju zavarovanih območij, ki smo ga nadaljevali v letu 2014 z naslednjimi seminarji, delavnicami in ekskurzijami:

- Seminar Finančna orodja za upravljanje zavarovanih območij, predavatelj James Hardcastle, Globalni program za zavarovana območja pri IUCN; Gorica, 14.2.2014;
- Ekskurzija v Naravni park Delta de l'Ebre, Katalonija, Španija, med 18.-22.2.2014;
- Seminar Marketinški pristopi pri upravljanju zavarovanih območij, predavatelj Stefano Ravelli, Projektni vodja pri Federazione Trentina della Cooperazione; Gorica 27.2.2014;
- Seminar Javno-zasebno partnerstvo za podporo zasebni iniciativi ter ohranjanju in vrednotenju biotske pestrosti, predavatelj Paul Goriup, Fieldfare International Ecological Development plc – Velika Britanija; Gorica, 27.2.2014;
- Ekskurzija v Narodna parka Neusiedler See-Seewinkel in Donau-Auen, Avstrija, med 12.-16.5.2014;
- Delavnica »Izdelava in izvajanje načrtov upravljanja«, predavateljica dr. Joanna Booth iz RSPB (velika Britanija), Koper, 3.10.2014.

Delavnica »Priprava ocene prednosti NR Škocjanski zatok« dne 20.10.2014v sodelovanju z WWF, MedPo pisarno v Zagrebu, je bila namenjena lokalnim deležnikom in njihovi aktivni udeležbi pri identifikaciji in potrjevanju prednosti Škocjanskega zatoka za lokalno in širšo skupnost.

Ostalo

Cilj 13: Izvajati naravovarstveni nadzor za zagotavljanje varstvenega režima in ostale upravljavske naloge v skladu z Zakonom o naravnem rezervatu Škocjanski zatok, Uredbo o koncesiji za upravljanje NRŠZ, koncesijsko pogodbo in ZON

Upravljalne strategije

13.1. Izvajanje naravovarstvenega nadzora

Ukrepi

- Organizacija nadzorne službe, vključno z izobraževanjem naravovarstvenih nadzornikov, v kolikor bo organizirano s strani MKO
- Neposredno in stalno izvajanje nadzora in spremljanje stanja v rezervatu in njegovem zaledju
- Ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah prepovedi, izrekanje predpisanih kazni ter obveščanje pristojnih inšpektorjev

Za nadzor nad izvajanjem varstvenega režima naravnega rezervata Škocjanski zatok skrbijo trije naravovarstveni nadzorniki in ena oseba brez pooblastila. Vse aktivnosti bomo v letu 2014 izvajamo skladno z organizirano nadzorno službo in v okviru pristojnosti, ki jih imamo po zakonu in na podlagi doslej organiziranih izobraževanj.

Za polno opravljanje nalog, vključno z izrekom kazni za prekrške ter izterjavo ali izdajo plačilnega naloga za prekrške, mora imeti naravovarstveni nadzornik tudi pooblastilo po Zakonu o prekrških (Uradni list RS, št. 3/2007 *et al*), česar nihče izmed naših nadzornikov do decembra 2014 še ni imel. V maju 2014 se je zato Borut Mozetič udeležil dodatnega izobraževanja za pridobitev pooblastila ZP-1, ki je potekalo v organizaciji Ministrstva za notranje zadeve. Preizkus znanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku je uspešno opravil 17. decembra 2014.

13.2. Upravljanje in vzdrževanje objektov, opreme in zemljišč v rezervatu

Ukrepi

- Izvajanje stalnega nadzora nad stanjem objektov, poti, označb, opreme in zemljišč v rezervatu v obliki rednih preventivnih pregledov in obhodov
- Izvedba vseh vzdrževalnih del
- Vzdrževanje integritete območja

V prvem polletju 2014 smo izvajali stalni nadzor nad stanjem obstoječih objektov, poti, označb, opreme in zemljišč v rezervatu ter zagotavljali, da so v dobrem stanju. Skrbeli smo tudi za redno vzdrževanje začasnega objekta ter vse opreme v lasti rezervata in v upravljanju (glej točko 9.4). Od nujno potrebne opreme smo iz naslova lastnih prihodkov rezervata kupili koso BCS Duplex ST 212 cm s hidravličnim dvigom, ki je za nadaljnje upravljanje najbolj pomemben traktorski priključek.

13.3. Pridobivanje sredstev za ureditev in upravljanje rezervata in izvedba pridobljenih projektov v skladu s pogodbami

Ukrepi

- Stalno spremljanje razpoložljivih finančnih virov
- Priprava ustreznih projektnih vlog za candidature na razpisana sredstva

Tudi v letu 2014 smo spremljali vse razpoložljive finančne vire za upravljanje in urejanje rezervata.

- Sodelovanje pri mednarodnih projektih

Na podlagi predhodnih projektnih vlog, ki so bile odobrene leta 2011, smo zaposleni v naravnem rezervatu Škocjanski zatok sodelovali pri izvedbi dveh mednarodnih projektov (oziroma projektov, financiranih iz evropskih sredstev). Ker s projektnimi aktivnostmi neposredno nadgrajujemo in izboljšujemo že predvidene ukrepe iz načrta upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok, so vsebine predstavljene v okviru ukrepov, na katere se nanašajo. Oba projekta sta bila v zadnjih mesecih podaljšana, in sicer projekt AdriaWet 2000 do 28.2.2015, projekt Simarine-Natura pa do 31.8.2015. V okviru projekta AdriaWet 2000 smo znižali razpoložljiva sredstva, kot je predstavljeno pod 8.5.

13.4. Učinkovito upravljanje rezervata

Ukrepi

- Pridobitev pristojnosti za upravljanja za območja, ki so znotraj meja ureditvenega načrta, vendar izven meja rezervata

V letih 2011-13 smo z Ministrstvom za okolje in prostor ter Zavodom RS za varstvo narave, OE Piran, aktivno sodelovali pri pripravi nove uredbe o naravnem rezervatu Škocjanski zatok, ki jo je Vlada RS sprejela 6.9.2013 in je po objavi v Uradnem listu RS, št. 75/2013, pričela veljati 24.9.2013. S tem dnem smo zaradi spremembe meja v novi uredbi pridobili pristojnost za upravljanje vseh funkcionalnih delov naravnega rezervata Škocjanski zatok, ki niso bili znotraj meja rezervata po prej veljavnem zakonu.

Nadaljnjih aktivnosti na področju lastninjenja družbene lastnine v skladu z 171. členom ZON oziroma po določbah Zakona o vodah v obdobju poročanja ni bilo. Smo pa ugotovili točno trenutno stanje lastništva zemljišč znotraj naravnega rezervata. Od skupne površine Naravnega rezervata Škocjanski zatok, ki meri 122,66 hektarjev, je v lasti RS skupaj z zemljišči s statusom javnega dobra 117,12 ha oziroma 95,49% zemljišč, v lasti MO Koper sta 2 ha oziroma 1,63% zemljišč, družbena lastnina ostaja še 3,04 ha oziroma 2,48% zemljišč, lastnina fizičnih in pravnih oseb zasebnega prava pa 0,49 ha oziroma 0,4% zemljišč. Podrobni prikaz lastnikov je v spodnji preglednici.

Preglednica 9: Lastniki zemljišč v NR Škocjanski zatok na dan 28.2.2014 s prikazom površin v lasti

Lastnik	Površina (ha)	Površina (%)
Republika Slovenija	116,09	94,64%
družbena lastnina	3,04	2,48%
javno dobro	1,04	0,85%
MO Koper	2,00	1,63%
fizične osebe	0,07	0,06%

NLB Propria	0,04	0,03%
Telekom Slovenije	0,36	0,29%
Škofija Koper	0,03	0,02%
SKUPAJ	122,66	100%

- Priprava letnih programov dela in poročanje v skladu s koncesijsko pogodbo

Pripravili smo letno poročilo o uresničevanju ciljev iz programa dela za 2013 in ga posredovali na Ministrstvo za kmetijstvo za okolje ter Zavod RS za varstvo narave, OE Piran.

- Pregled in evalvacija načrta upravljanja, priprava načrta za obdobje po letu 2014

Med glavnimi prioritetami v letu 2014 je bila tudi priprava in sprejem načrta upravljanja za naslednjih 10 let. Priprava predloga načrta je bila razdeljena na naslednje glavne sklope in je v letu 2014 potekala skladno s spodnjo časovnico. V letu 2015 preostaneta še sklepna dva koraka za sprejem načrta, in sicer usklajevanje z MO Koper in vladnimi resorji v aprilu in maju, ter sprejem načrta v juniju 2015.

Preglednica 10: Časovnica priprave in sprejema Načrta upravljanja NRŠZ za obdobje 2015-2024

Glavni sklopi:	Časovni okvir priprave:
- pregled in evalvacija izvajanja trenutnega načrta upravljanja	januar 2014
- oblikovanje dolgoročnih in operativnih ciljev upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok za naslednje srednjeročno obdobje	februar – marec 2014
- sestanek s predstavniki MKO – navodila za vsebinsko pripravo načrta in pregled oblikovanih ciljev	februar 2014
- sprememba strukture načrta v smeri večje učinkovitosti dokumenta	marec 2014
- priprava upravljaljskih strategij in ukrepov ter njihovo ovrednotenje	april – junij 2014
- izdelava končnega predloga načrta ter interni pregled	julij – avgust 2014
- Interni pregled s strani MOP in ZRSVN	september – november 2014
- predstavitev načrta ter potrditev njegove ustreznosti s strani Odbora za NRŠZ ter MKO	december 2014
- predstavitev na MO Koper, medresorsko usklajevanje načrta	Planirano april – maj 2015
- obravnava in sprejem načrta na Vladi RS	Planirano junij 2015

Priprava predloga načrta upravljanja je bila prav tako del projekta AdriaWet 2000, in sicer kot praktični del Skupnega referenčnega programa (master plan) za celostno upravljanje območij.

- Zbiranje in vodenje dokumentacije o stanju naravnih vrednot v rezervatu

Zbirali, vodili in arhivirali smo vso dokumentacijo o stanju naravnih vrednot. Arhiv dokumentacije je tako v osrednji pisarni DOPPS v Ljubljani, kot tudi v začasni informacijski pisarni NRŠZ v Kopru.

- Računovodstvo, administracija

Računovodstvo smo že v preteklih letih prilagodili spreminjajoči se zakonodaji na tem področju, predvsem vodenju ločenih evidenc za javno službo, ki jo opravljamo z upravljanjem NR Škocjanski zatok ter na področju razdelitve pridobitne in nepridobitne dejavnosti, pa tudi prenosa nepremičnin v last države ter vodenja investicij. Tudi v letu 2014 spremljamo novosti na finančno-računovodskem področju, predvsem pa vodimo tudi računovodsko-administrativne aktivnosti skladno z navodili in dobro poslovno prakso.

- Zaposlovanje ustreznih kadrov v skladu s potrebami rezervata (redno in honorarno zaposleni)

Skladno z planom smo s 16.1.2014 na delovno mesto nadzornika zaposlili Aleša Marsiča, ki je v rezervatu že dlje časa pomagal kot prostovoljec in honorarni sodelavec in se pri tem zelo izkazal. Zaenkrat še nima nadzorniških pooblastil, izvaja pa glavnino vzdrževalnih aktivnosti v naravnem rezervatu in ob pomoči honorarne sodelavke v celoti skrbi za pašno živino.

IV. PREGLED FINANČNE REALIZACIJE V LETU 2014

Finančna preglednica vsebuje povzetek realiziranih stroškov in prihodkov, od katerih so stroški izvedbe programa in investicij razdeljeni po upravljaljskih strategijah, stroški plač po ciljih, materialni stroški pa so prikazani v skupnem realiziranem znesku.

Na podlagi Zakona o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 53/2007) vodimo odhodke in prihodke iz opravljanja dejavnosti javne službe upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok na posebnih stroškovnih mestih v skladu s sodili, revidiranimi in s strani revizorke Milene Gorjup s.p. in potrjenimi v Revizijskem poročilu o preveritvi objektivne upravičenosti sodil z dne 28.2.2008.

Preglednica 11: Prikaz realiziranih stroškov in virov za izvedbo programa dela NRŠZ v letu 2014 (v EUR)

UKREPI	Priori- teta	REALIZACIJA 2014 - STROŠKI			
		Material in storitve	Investi- cije	Plače	SKUPAJ
STROŠKI PO CILJIH/ UKREPIH					
Cilj 1				22.601	22.601
1.2. Sanacija zapornic	I	0			0
1.5. Upravljanje vegetacije - zun.izvajalci	I	6.647			6.647
1.7. Monitoring ptic - obročki	I	322			322
1.8. Raziskave in monitoring favne in flore	I	10.123			10.123
1.9. Kartiranje HT-sladkovodni del	I	810			810
Cilj 2	I			16.668	16.668
2.2. Pašne živali, upravljanje	I	5.821			5.821
2.2. Dosajevanje travnikov	I	2.026			2.026
Cilj 3	I			3.643	3.643
3.2. Redno vzdrževanje zaporničnega sistema	I	0			0
Cilj 4	I			708	708
4.4. Kartiranje HT-brakični del	I	1.504			1.504
Cilj 5	I			2.125	2.125
5.4. Zasaditev obm. pod ank.vpadnico (pod 2.2.)	I	0			0
Cilj 6	I			622	622
Cilj 7	I			9.733	9.733
Cilj 8	II			30.586	30.586
8.1. Vzdrževanje spletne strani, zborniki	II	213			213
8.1. Tisk vodnička po NRŠZ (slov, ital.)	II	10.248			10.248
Cilj 9	I			11.678	11.678
9.4-6. Gradnja objektov, nadzor (DDV)	I		235.040		33.828
Cilj 10	II			20.973	20.973
10.2. Oblikovanje in izdelava razstav, interpret. in izobr.pripomočkov, CGP, promocijski material	II	23.566	0		23.566
10.2. Material in pripomočki za izobr.program	II	2.678			2.678
Cilj 11	II			1.097	1.097
Cilj 12	II			21.469	21.469
12.2. Izvedba projektnih seminarjev	II	252			252
Cilj 13	I			26.268	26.268
13.2. Oprema in pripomočki za upravljanje rezervata	I	1.723	2.694		4.417
13.4. Strokovna asistenca pri pripravi NU, usposabljanje nadzornikov	I	655			655

Program 2014 - režijski in potni str., upr.stroški, oprema	36.942			20.213
SKUPAJ PROGRAM	103.530	237.734	168.171	509.435
FINANČNI VIRI	REALIZACIJA 2014 - FINANČNI VIRI			SKUPAJ
MOP-PP 214310	52.567	0	111.131	163.698
AdriaWet 2000 (ESRR sredstva)	49.908	0	51.529	101.437
Simarine-Natura (LIFE+)			5.286	5.286
Sredstva SKZG (gradnja; DDV)		33.828		33.828
MOP-PP 244310		6.176		
MGRT/ESRR-PP 683710, 695910		195.036		
DOPPS - prihodki rezervata (javna služba)	1.055	2.694	225	3.974
SKUPAJ PROGRAM	103.530	237.734	168.171	509.435

Do največjega odstopanja pri izvedbi programa dela Naravnega rezervata Škocjanski zatok je prišlo pri izvedbi investicije v objekte v naravnem rezervatu, kjer je zaradi zamud pri oddaji javnih naročil prišlo do zakasnitve začetka izvedbe investicije, saj je ta namesto v začetku leta stekla šele oktobra 2014. Tako je bilo v okviru Proračuna RS 2014 za investicijo porabljenih le približno 1% načrtovanih sredstev, s stroški, nastalimi do 31.12.2014 (ki jih predstavljamo v preglednici 11) pa 8% načrtovanih sredstev. Na podlagi sklenitve aneksa št. 1 za sofinanciranje investicije iz evropskih sredstev z MGRT decembra 2014 se je ostanek sredstev prenesel v leto 2015, ko bo izvedena glavnina investicije.

Preglednica 12: Prikaz načrtovanega in realiziranega sofinanciranja investicije v letu 2014 (v EUR)

SOFINANCIRANJE investicije Objekti v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok	NAČRTOVANO SOFINANCIRANJE 2014 (po pog. o sofinanciranju operacije z MGRT, marec 2014)	REALIZIRANO SOFINANCIRANJE – Proračun RS 2014	REALIZIRANO SOFINANCIRANJE – Program dela NRŠZ 2014 (koledarsko leto)
MGRT (OP RR)	2.424.727,85	23.046,58	195.036,01
- od tega PP 683710 – Razvoj turističnih destinacij-07-13 – EU (85%)	2.061.018,67	19.589,59	165.780,60
- od tega PP 695910 – Razvoj turističnih destinacij -07-13 – slovenska udeležba (15%)	363.709,18	3.456,99	29.255,40
DOPPS - presežek SKZG - DDV	500.196,13	4.567,96	33.827,73
MKO - PP 244310 - DDV	32.980,00	238,29	6.176,19
SKUPAJ SOFINANCIRANJE	2.957.903,98	27.852,83	235.039,93

Financiranje iz naslova presežka prihodkov nad odhodki Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS

V letu 2014 so se sredstva iz naslova presežkov Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS porabljala za plačilo pogodbenih DDV zneskov izvajalcem del, MOP pa je DOPPS-u vrnilo 13.200,00 EUR sredstev za plačilo upravičenega neto zneska za spremembo projekta za izvedbo. Stanje na dan 31.12.2014 je prikazano v spodnji tabeli.

Preglednica 13: Sredstva iz naslova presežkov Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS – stanje 31.12.2014

ukrepi	Skupna razpoložljiva sredstva po pogodbah
9.3. Dokončanje dokumentacije in pridobitev vseh soglasij in dovoljenj	296.645,69 EUR
9.4. Izgradnja, oprema in vzdrževanje 2 km krožne učne poti z opazovališči, znaki in mlakami za dvoživke in nevretenčarje na Bertoški bonifiki	(presežek 2005-06)
9.5. Izgradnja in oprema centra za obiskovalce s spremljajočimi manipulativnimi površinami (vključno s hlevom z obro) in centralne opazovalnice na Bertoški bonifiki	203.709,00 EUR (presežek 2007)
9.6. Izgradnja in oprema objektov, poti in druge parkovne infrastrukture na območju pod ankaransko vpadnico	
SKUPAJ	500.354,69 EUR
Poraba v letu 2013: 9.3. Dokončanje dokumentacije in pridobitev vseh soglasij in dovoljenj (sprememba Projekta za izvedbo, izvajalec Ravnikar Potokar d.o.o., izvedeno v aprilu 2013)	-15.840,00 EUR
Poraba v letu 2014: 9.5. Plačila DDV po računih izvajalcev del	-33.827,73 EUR
Vračilo neto zneska s strani MGRT po pogodbi	13.200,00 EUR
RAZPOLOŽLJIVA SREDSTVA ZA LETO 2015	463.886,96 EUR

PRILOGE K LETNEMU POROČILU

Priloga 1: Pregled stroškov izvedbe programa dela NR Škocjanski zatok za leto 2014 po ciljih in virih

Priloga 2: Fotodokumentacija dogodkov in aktivnosti po letnem programu dela NRŠZ za 2014

Priloga 3: Preglednica o popisu sredstev v lasti države in upravljanju DOPPS v NR Škocjanski zatok na dan 31.12.2014